

2005 • aasta Euroopas

2005 • aasta Euroopas

*"Europe Direct" on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa
Liitu puudutavatele küsimustele*

Tasuta infotelefon:
00 800 6 7 8 9 10 11

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu.int>).

Katoloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2006

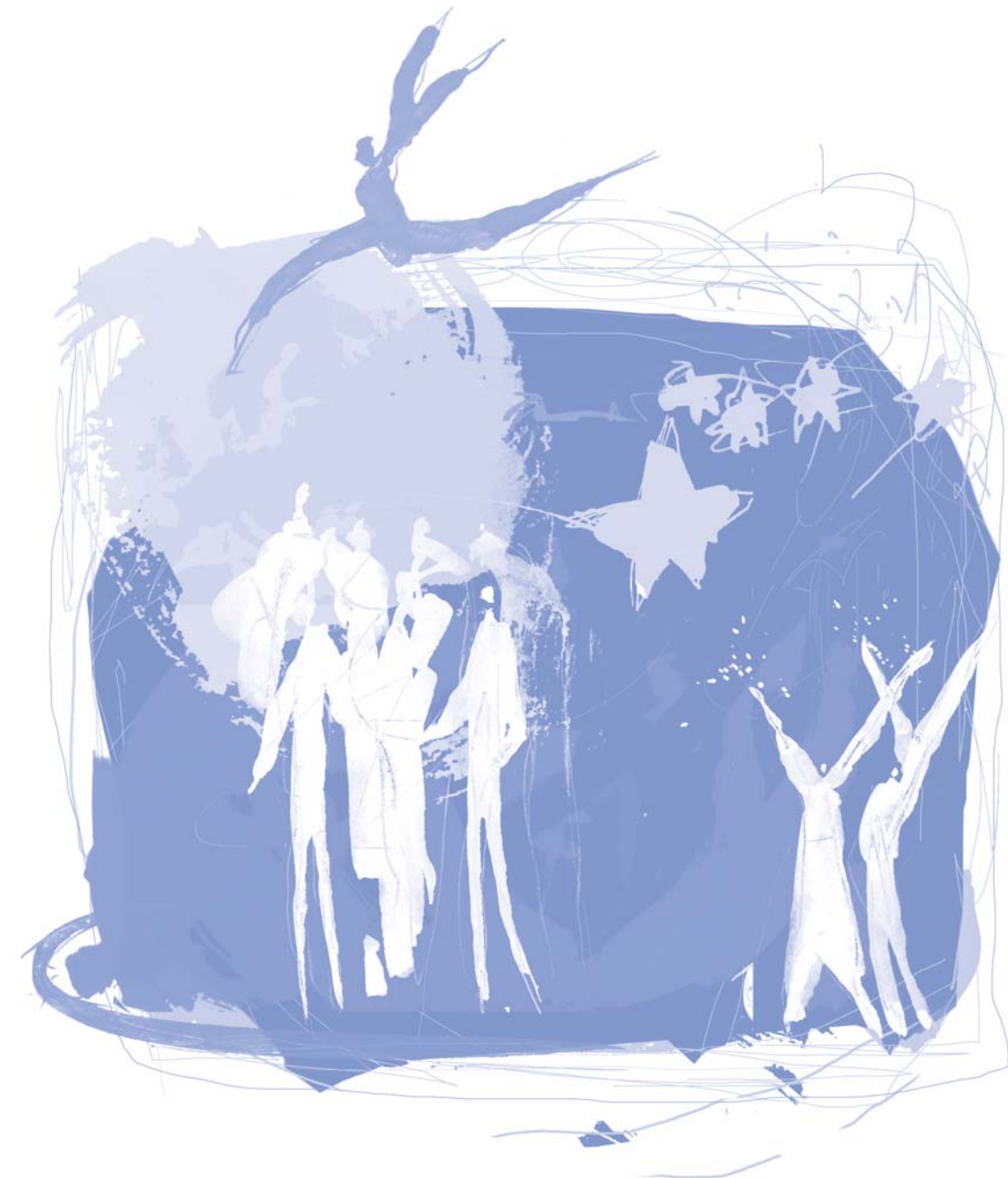
ISBN 92-79-00666-5

© Euroopa ühendused, 2006

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRUKITÜD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

<http://europa.eu.int/abc/europein2005/>

Sissejuhatus

Nii nagu igal aastal, hõlmas Euroopa Liidu teema ka 2005. aastal olulise osa televisiooni ja raadio vahendusel edastatud uudistest, samuti ka interneti ja kirjutava pressi uudistest. Laialdast kajastamist leidsid 2005. aasta detsembris Euroopa riigi- ja valitsusjuhte koondaval Euroopa Ülemkogul saavutatud eelarvekokkulepe ajavahemikuks 2007–2013, Prantsusmaa ja Madalmaade referendumite järel kehtestatud järelemõtlemisaeg Euroopa põhiseaduse lepingu osas, nagu ka ELi liitumisläbirääkimiste alustamine Türgiga. Need sündmused tõid selgelt välja ELi dünaamilise olemuse ja demokraatliku iseloomu. ELi näol on tegemist demokraatlike riikide ühendusega, kus otsuseid teevad esindajad, keda on valinud või nimetanud Euroopa Parlament ja ministrite nõukogu. Et näidata, kuidas Euroopa institutsioonid töötavad üheskoos Euroopa kodanike hüvanguks, on käesolevas trükises tutvustatud mõningaid EL põhitegevusi 2005. aastal. Käesolev esitus keskendub Euroopa Komisjoni strateegilistele eesmärkidele ajavahemikuks 2005–2009 ja selles tuuakse välja neli kõige olulisemat küsimust, mis Euroopal praegu lahendada tuleb.

Sissejuhatus	2
Teadusuuringud	4
Haridus ja koolitus	7
Reisimine	9
Autode maksustamine	11
Ühenduse õigusaktid ja õigusloome	13
Põllumajandus	15
Euroopa Liidu fondid	17
Kliimamuutused	20
Toiduohutus	22
Noored, kultuur ja kodakondsus	24
Turvalisus	26
Koostöö ja humanitaarabi	28
Euroopa Liidu välistegevus	31
Euroopa Liidu eelarve	34
Euroopa Liidu jaoks olulised teemad	36

Heaolu

Väike majanduskasv ja uute töökohtade loomise pidurdumine Euroopas ohustavad elukvaliteeti ja sotsiaalset kaitstust. Lissaboni strateegia toob esile vajaduse arendada Euroopa Liidus välja soodsam majanduskeskkond, suurendada investeringute osa ja koolitada kvalifitseeritumat tööjõudu. Käesolevas trükises käsitleme mõningaid 2005. aasta olulisemaid sündmusi **teadusuuringute, hariduse ja koolituse ning transpordisektori arengu** valdkonnas. Samuti käsitleme tööd, mida on tehtud **eeskirjade ja õigusaktide lihtsustamiseks ja täiustamiseks** ning ühises **põllumajanduspoliitikas** toimuvaid muudatusi.

Solidaarsus

Solidaarsuse edendamine toimub **tõukefondide** eraldiste abil, mis on ette nähtud majandusliku ja sotsiaalse sidususe suurendamiseks ja toetavad ELi piirkondi ja rühmi, mille areng on olnud aeglasem. Keskkonnakaitse on seotud meie vastutusega järeltulevate põlvkondade ees. **Kliimamuutused** on muutunud järjest ähvardavamaks ohuks, me jälgime, kuidas Euroopa püüab selle nähtusega toime tulla. Ka **toiduohutus** on üks oluline valdkond, seega tutvustame ka viimaseid selles valdkonnas saavutatud tulemusi. Lisaks sellele käsitleme mõningaid algatusi, mis on suunatud **noortele**.

Julgeolek ja vabadus

Ajal, mil Euroopa kodanikud teadvustavad endale nende igapäevaeluga seotud ohtusid, muutub üha selgemaks vajadus muuta meie elukeskkond

turvalisemaks. Kuigi mõningate ohtudega saab tõhusamalt võidelda siseriiklikul tasandil, nõuavad teised probleemid, nagu piirikontroll, inimkaubandus või varjupaiga andmise ja immigratsiooniga seotud küsimused tihedat koostööd üleeuroopalisel tasandil. On selge, et üleeuroopalisel tasemel tuleb leida otsustavad lahendused **julgeoleku ja terrorismivastase võitluse** valdkonnas.

Euroopa kui rahvusvaheline partner

Tänapäeva maailmas on meie sisepoliitiliste eesmärkide elluviimine võimalik üksnes siis, kui EL on rahvusvahelisel areenil silmapaistval tasemel. Kui Euroopa tahab oma mõju suurendada, peab ta olema ühtne. Me tutvustame selles dokumendis mõningaid viimaseid arenguid **ELi välispoliitika** alal, samuti ka **Euroopa osalust** ülemaailmses **arenguabis**: ELi osa rahvusvahelises arenguabis ulatub 55 protsendini.

Kuivõrd massiteabevahendites on palju käsitletud **ELi eelarve** teemat, peatume sellel meiegi. Samuti käsitleme järgmisi teemasid: „**Lissaboni strateegia**“, „**Säästev areng**“ ja „**EL laienemine**“ ning toome välja hetkeseisu neis valdkondades.

Käesolev trükis ei saa hõlmata kõiki EL valdkondi ja tegevussuundi, teie käsutuses on ka teised teabekanalid, eeskätt ELi tegevust kajastav kuukiri internetis:

<http://europa.eu.int/abc/doc/off/bull/et/welcome.htm>

Teadusuuringute Euroopa

Teadusuuringud on Euroopa jaoks võtmetähtsusega tegevusala. See on Lissaboni strateegia oluline element, mis võib suurendada liidu konkurentsivõimet ja parandada kodanike elukvaliteeti. Euroopal on selles valdkonnas märkimisväärsed eelised – olulise teaduspiirkonnana toodab Euroopa ligi kolmandiku maailma teadusalastest teadmistest. Tal on tunnustatud kogemused eelkõige meditsiiniuuringute ja keskkonnateaduste alal. Edasijõudnud ollakse ka paljudes keemia ja füüsika sektorites. Telekommunikatsioon, transport ja farmaatsia on Euroopa peamised tugevad küljed tööstustehnoloogia vallas. Uued kontseptsioonid ja uuendused neis valdkondades võimaldavad luua uusi töökohti ja leida uusi meetodeid meie keskkonna kaitsmiseks, toiduainete ja ravimite suurema ohutuse ning kindlamate jätkusuutlike energiavarude tagamiseks jne.

2005. aasta oli teadusuuringute jaoks väga rikas ja sündmusterohke. Ettevalmistamisel on seitsmes raamprogramm ja 8. juunil käivitas komisjon algatuse „Teadlased Euroopas 2005“, mille eesmärk on väärtustada teadlase elukutset avalikkuse silmis ja teha teadusharud noortele ligitõmbavaks. Selle projekti raames toimus 23. septembril enamikus Euroopa riikides „Teadlase öö“ ja kuni 2005. aasta novembri

lõpuni korraldati laiaulatuslikke üritusi. Eesmärk on teha kodanikele selgeks, et teadus kannab endas lootust, avastusi ja sotsiaalset arengut.

Kuues raamprogramm (2002-2006)

Alates 1984. aastast on Euroopa Liit ellu viinud teadusuuringute ja tehnoloogilise arengu poliitikat, mis tugineb mitmeaastastele raamprogrammidele. Need raamprogrammid koostatakse prioriteetide põhjal, mis selguvad laiaulatuslikest konsultatsioonidest pädevate poliitiliste asutustega, teadus- ja tööstusringkondadega ning kasutajate esindajatega. Nende eesmärgiks on edendada koostööd eri riikide partnerite vahel, rahastades riikideülest koostööd ja soodustades teaduslike ja tehnoloogiliste infrastruktuuride koordineerimist.

Praegu on jõus kuues raamprogramm. See on peamine vahend, mida EL Euroopa teadusuuringute rahastamiseks kasutab. Euroopa Komisjoni väljapakutud ja 2002. aasta juunis vastuvõetud programm on avatud väikestele ja suurtele avalik-õiguslikele ja eraettevõtetele nelja aasta jooksul alates 2002. aasta lõpust kuni 2006. aastani. Programmi kogueelarve ulatub 17,5 miljardi euroni ja moodustab 3,4% ELi 2002. aasta kogueelarvest.

Programm keskendub **Euroopa teadusruumi loomisele**, mille all mõeldakse ilma piirideta ala, kus saab paremini kasutada teadusressursse töökohtade loomiseks ja Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks.

Sel moel on näiteks tänu ELi teadusuuringutele eraldatud vahenditele Euroopa seadmete tootjatel õnnestunud viimaste aastate jooksul muuta juurdepääs internetile Euroopas kiiremaks ja odavamaks, kasutades fiiberoptiliste võrkude tehnoloogiat ja odavaid ADSL-modemeid.

Käimas on arutelud seitsmenda raamprogrammi (2006–2010), selle eelarve, struktuuri ja prioriteetide üle. Komisjon on teinud ettepaneku kahekordistada ELi teadusuuringute eelarvet.

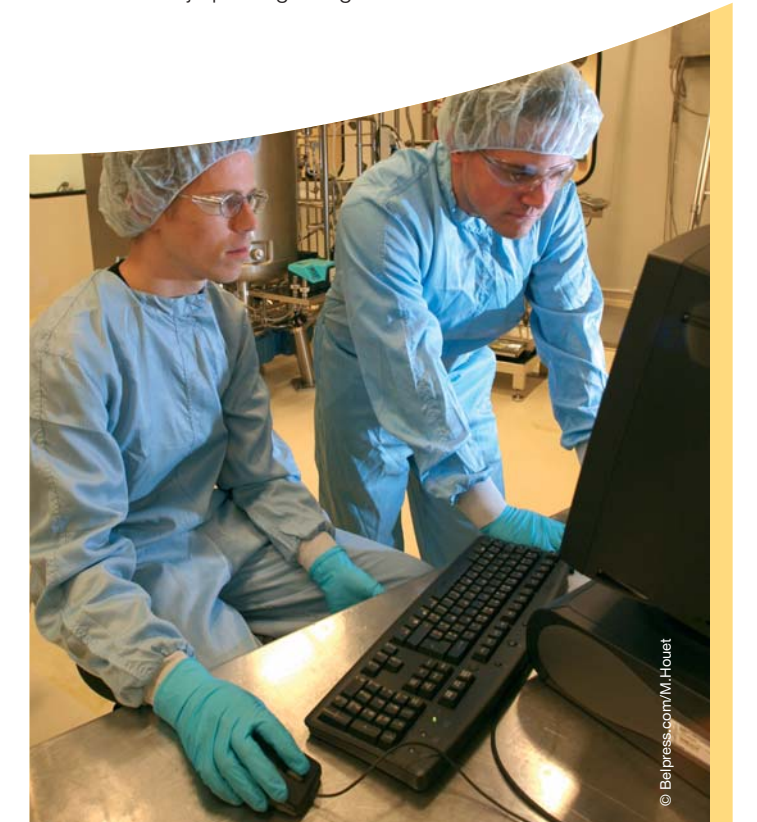
Euroopa teadusruum

Euroopa teadusuuringute kvaliteeti tunnustatakse kui maailma üht kõrgemat, siiski on Euroopa teadlased sageli liiga eraldatud, kuna tippkeskused paiknevad hajutatult ja puudub koostöö. Nüüd on aeg ühendada meie pingutused, et luua „teadusuuringute ja uuenduste ühine turg“, nimetusega „Euroopa teadusruum“.

Euroopa teadusruumi eesmärk on:

- kooskõlastada raamprogramm teiste rahvusvaheliste, siseriiklike ja piirkondlike algatustega teadusuuringute vallas;
- julgustada teaduskeskusi vastu võtma teistest riikidest pärit teadlasi;
- tagada, et teadlased jagaksid saadud tulemusi.

Tehnoloogiad, nanotehnoloogiad, toiduohutus, säästev areng, sellised saavutused nagu Airbus ja Ariane või Euroopa Tuumauringute Organisatsiooni (CERN) arendatavad kõrge energia füüsika alased teadusuuringud, on mõned selle kõige nähtavamad tipud. **Nanotehnoloogia** rakenduste hulgast (nanoteadus või üliväikeste osakeste teadus võimaldab manipuleerida osakestega, mille suurus saab mõõta nanomeetrites) võib loetleda aatomitasandil tegutsevaid nanoroboteid, mida saab **haiguste ravimiseks** inimkehasse süstida. Nanotehnoloogilistel teadusuuringutel on lähiaastatel mõju peaaegu kõigile sektoritele.

Need näitavad, et kui eurooplased ühinevad, võivad nad saavutada parema taseme. Euroopa inimressursside ja haridus- ning koolitussüsteemide kvaliteet on üldteada. Teadustraditsioonide mitmekülgus ja kultuuriline mitmekesisus annavad Euroopale väärtusliku vaimse avatuse ja erilise loovuse lähenemisel probleemidele ja lahendustele. Tema territoorium on kaetud tunnustatud ja tipptasemel teadusasutustega.

„Ilma teadlasteta ei oleks Euroopas teadust,“ kuulutas Euroopa Komisjoni teaduse ja teadusuuringute volinik Janez Potočnik.

Et lihtsustada teadlaste värbamist ja tunnustamist, võttis komisjon **11. märtsil 2005. aastal** vastu kaks dokumenti, mis määravad kindlaks teadlase rolli ja vastutuse sõltumata tema töökohast Euroopa Liidus. Need on suunatud **liikmesriikidele, tööandjatele, rahastajatele ja teadlastele** nende karjääri igal etapil ning katavad kõiki teadusuuringute valdkondi nii **avalikus kui erasektoris**. See uus poliitika peaks suurendama teadlaskarjääri atraktiivsust kõikjal Euroopas. Eesmärk on juurde koolitada 700 000 teadlast aastaks 2010.

„**Euroopa teadlaste hartas**“ määratakse kindlaks teadlaste ja nende tööandjate või teadusuuringuid rahastavate struktuuride (näiteks fondid) roll, vastutus ja õigused. On täpsustatud, et teadlased peavad tegema pingutusi, et tagada uuringute kasulikkus ühiskonnale üldiselt. Eeskätt peavad teadlased arendama uuringuid inimkonna heaolu parandamiseks.

Teadlaste töölevõtmise juhendi eesmärk on parandada teadlaste töölevõtmist ja muuta valikuprotseduur õiglasemaks ja läbipaistvamaks, selles pakutakse välja mitmesuguseid meetodeid saavutuste hindamiseks.

Euroopa teadusuuringud HIVi/AIDSi, malarial ja tuberkuloosi vastu võitlemiseks (2001–2006): teadusuuringud on ka lootuse kandjad.

EL on välja töötanud tegevuskava, et kiirendada võitlust kolme peamise nakkushaiguse – **HIV/AIDS, malarial ja tuberkuloos** – vastu arengumaades.

ITER

ITER on katsereaktor, mis toodab sama energiat, mis toidab ka Päikest ja tähti, st energiat, mis põhineb termotuumasünteesil. Eelnevad uuringud on näidanud, et seda protsessi on võimalik Maa pinnal korrata. ITER märgib olulist sammu praeguste plasmafüüsikaalaste uuringute ja homsete tehaste vahel, mis toodavad energiat termotuumareaktsioonide kaudu. Seda katsetatakse sellisel tasandil ja tingimustel, mis tõendavad fusioonenergia tootmise tehnilist ja teaduslikku teostatavust. ITER ehitatakse Cadarache'i, Aix-en-Provence'i lähedale Prantsusmaal. Tehas on tehniliselt valmis ja esimest plasmaoperatsiooni kavandatakse aastaks 2016.

Areneda ja saada koolitust Euroopas

„**Euroopa, mida me ehitame, ei ole üksnes euro, pankade ja majanduse Euroopa – ta peab samaaegselt olema ka teadmiste Euroopa**“. **Selline oli Itaalia, Prantsusmaa, Saksamaa ja Ühendkuningriigi haridusministrite soov, kui nad allkirjastasid Pariisis 25. mail 1998. aastal ühisdeklaratsiooni Euroopa kõrghariduse süsteemi ülesehituse ühtlustamise kohta.**

14. jaanuaril 2005. aastal algatas Euroopa Komisjon programmi **eTwinning**. Selle eesmärk on tugevdada ja arendada koolide võrgustikuks ühendamist. Euroopa sõpruskoolide projekt peab eelkõige võimaldama kõigil Euroopa koolidel luua partnerlussuhted ühe kooliga, aidates sel moel kaasa keeleõppele ja kultuuridevaheliste kogemuste omandamisele ning võimaldades tutvuda Euroopa mitmekeelse ja multikultuurse ühiskonnamuudeliiga.

Saada koolitust enda valitud riigis

Kursuse või kutseõppe läbimiseks teise ELi liikmesriiki minek ei tohi olla takistus.

Sajad tuhanded üliõpilased, noored töötajad ja õpetajad on juba avastanud sellise kogemuse ametialased ja isiklikud plussid tänu paljudele programmidele, mida EL Euroopa kodanikele pakub.

Üliõpilastele ja õpetajatele

Tänu programmile **Socrates** (2000–2006) avastavad tuhanded inimesed igal aastal ELi piires toimuva kogemustevahetuse ja koostöö rõõmu ja hüved.

Programm **Comenius** on suunatud koolidevahelisele koostööle EL tasandil. Aastal 2005 said enam kui 12 000 kooli programmi Comenius stipendiumi koolipartnerluses osalemiseks. Programmiga toetatakse ka haridustöötajate täiendkoolitust ja koostöövõrke. Programmi Comenius eesmärk on sel moel parandada hariduse kvaliteeti, tugevdada hariduse Euroopa mõõdet ja soodustada keeleõpet ja liikuvust.

Programm Erasmus

Alates 1987. aastast on programm **Erasmus** toetanud riikidevahelist koostööd ülikoolide vahel ja edendanud ELi üliõpilaste liikuvust. See võimaldab parandada läbipaistvust ja õpingute ning diplomite täielikku akadeemilist tunnustamist ELi piires.

Ülikoolidevahelise koostöö programmis Erasmus osalevas 31 riigis (25 liikmesriiki + Bulgaaria, Island, Liechtenstein, Norra, Rumeenia ja Türgi) võttis aastal 2005 programmist osa 87% ülikoolidest.

Täpsemat teavet, taotlusvorme ja heakskiidetud programmide loetelu võite leida veebilehelt:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/erasmus/erasmus_en.html

Programm Erasmus-Mundus: avatus maailmale

Programm Erasmus-Mundus loodi Euroopa kõrghariduse kvaliteedi parandamiseks ja see on suunatud **kogu maailma** üliõpilastele. See soodustab stipendiumide eraldamise abil kolmandate riikide üliõpilaste ja õppejõudude liikuvust. Juunis valis Euroopa Komisjon välja 808 kolmandate riikide üliõpilast, kes saavad programmi Erasmus-Mundus stipendiumi 2005/2006. õppeaastaks. Üliõpilased õpivad Euroopas üks või kaks aastat ning saavad Euroopa magistridiplomi, mis tõendab programmi Erasmus-Mundus 35st magistrikursusest ühe läbimist.

Täiskasvanute haridus

Kui te tegelete täiskasvanute hariduse ja koolitusega, siis on teile mõeldud programmi **Grundtvig** stipendium. Programm Grundtvig soodustab kogemuste vahetust Euroopa tasandil kõigis täiskasvanute üldhariduse valdkondades. Programm Grundtvig toetab koostööprojekte, õpikoostööd, kursuseid täiskasvanute koolitajatele ja täiskasvanute haridusvõrke.

Kutseharidus välismaal: programm Leonardo da Vinci

See programm võimaldab omandada kõigis EL liikmesriikides tunnustatud kutsevalifikatsioone. Ta pakub noortele juurdepääsu kutseõppele ja koolitusele, et parandada nende võimalusi töö ning, mis veelgi tähtsam, kvalifitseerituma töö leidmisel. Eesmärk on ka parandada **igas vanuses isikute** kutseõpet, aidates neil omandada **uusi oskusi kogu nende elu jooksul** ja kohaneda uute nõudmistega, nagu uute tehnoloogiate kasutamine.

Aastaks 2005 on välja valitud 3015 projekti üle kogu Euroopa, kokku 70 000 praktikavõimalust. Kokku on aastatel **2000–2005 ligi 300 000 inimest** saanud kasutada programmi Leonardo da Vinci stipendiumi.

Bologna protsess: Euroopa kõrgharidusruumi loomine

Neikümmend riiki on liitunud selle ambitsioonika projektiga, et ehitada ühine tulevik kõigile **üliõpilastele, Euroopa tulevastele töötajatele.**

Mis on Bologna protsess?

Tegemist on lihtsalt mõistetavate ja **rahvusvahelisel tasandil võrreldavate akadeemiliste kraadide** süsteemiga, mis suurendab üliõpilaste, õppejõudude ja teadlaste liikuvuse võimalusi. See protsess puudutab kogu **kõrgharidust** (ülikoolid, kõrgkoolid, kõrgemad kunstikoolid, kõrgemad arhitektuuriinstituudid ...). See läheb seega kaugemale Euroopa praegustest vahetusprogrammidest nagu programm Erasmus, millele juurdepääs on reserveeritud teatud kategooria üliõpilastele. Lisaks lihtsustab see diplomite tunnustamist Euroopa tasandil.

Aastaks 2010 peavad kõik selles protsessis osalevad ülikoolid:

- olema vastu võtnud kolmeastmelise süsteemi;
- kohanema Euroopa kõrgharidusstandardiga „LMD“: keskkool + 3; keskkool + 5; keskkool + 8 aastat õpinguid.

Europass avab teile ukse Euroopas õppimiseks ja töötamiseks

Europass on **1. veebruaril 2005. aastal** käivitatud **uus algatus**, mille eesmärk on aidata:

- muuta teie pädevus ja kutseoskused nähtavaks kõikjal Euroopas;
- soodustada teie liikuvust Euroopas.

Europass koosneb viiest dokumendist:

- kaks põhidokumenti: **Europassi CV** (Euroopa CV formaadi tõhustatud versioon) ja **Europassi keelepäss** (omaniku keelelised ja kultuurilised oskused), mis tuleb endal täita;

- kolm lisadokumenti: **Europassi kutsetunnistuse lisa** (omaniku kutseoskused, omandatud haridus ja läbitud kutseõpe), **Europassi diplomilisa** (omaniku akadeemilise õpe) ja **Europassi õpirände tunnistus** (andmed rahvusvaheliste õppekogemuste kohta), mille täidab ja väljastab pädev asutus.

Te leiate rohkem teavet ja saate täita oma Europassi CV ja keelepassi veebilehelt:

<http://europass.cedefop.eu.int>

Ja kui räägiks reisimisest

Vertrek				Départs				Aankomst						
DELAY	DESTINATION	FLIGHT	TIPO	REMARKS	TIME DELAY	DESTINATION	FLIGHT	TIPO	REMARKS	TIME DELAY	DESTINATION	FLIGHT	TIPO	REMARKS
	MILAN LIA	TA 224	2		12:10	BARCELONA	BA 370	2		12:10	BARCELONA	BA 370	2	
	ZAGREB	OU 457	2		12:10	MADRID	IB 3057	2		12:10	BARCELONA	IB 1501	2	
	ZAGREB	OU 5501	2		12:10	MADRID	IB 3057	2		12:10	BARCELONA	IB 1501	2	
	ABIDJAN	SN 207	2		12:10	WIENNA	OS 2051	2		12:10	BARCELONA	OS 1020	2	
	FREETOWN	SN 2207	2		12:10	WIENNA	OS 2051	2		12:10	BARCELONA	OS 1020	2	
	COPENHAGEN	SA 2207	2		12:10	OSTANNA	SA 1000	2		12:10	BARCELONA	SA 1010	2	
	COPENHAGEN	AA 7400	2		12:10	ATHENS	AA 100	2		12:10	BARCELONA	AA 1010	2	
	CATANIA	AA 8150	2		12:10	ROME FCO	AA 100	2		12:10	BARCELONA	AA 1010	2	
	CATANIA	PE 8150	2		12:10	ROME FCO	SA 1001	2		12:10	BARCELONA	SA 1010	2	
	AMSTERDAM	AL 1700	2		12:10	COPENHAGEN	SA 1001	2		12:10	BARCELONA	SA 1010	2	
	AMSTERDAM	NR 3020	2		12:10	COPENHAGEN	SA 1001	2		12:10	BARCELONA	SA 1010	2	
	MILAN MXP	AZ 740	2		12:10	TORINO	TO 100	2		12:10	BARCELONA	BA 1010	2	
	MILAN MXP	SA 3000	2		12:10	MILANO	SA 100	2		12:10	BARCELONA	SA 1010	2	
	MILANO	TO 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	LONDON	BA 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	LONDON	BA 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	LONDON	BA 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	MADRID	IB 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	MADRID	IB 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	
	MADRID	IB 100	2		12:10	PARIS	AF 100	2		12:10	BARCELONA	AF 1010	2	

Lennutransport areneb Euroopa õhuruumis lakkamatult. Euroopa lennundussektori ohutuse tase on maailma üks kõrgemaid. Euroopa Liit jätkab lendude ohutuse pidevat parendamist. Niisiis, kui teil tekib reisi jooksul probleeme, teadke, et EL on teie õigusi alates 17. veebruarist 2005. aastast tugevdanud.

Loodud on Euroopa ühtne lennundusturg. See võimaldab ühes liikmesriigis asuval lennukompaniil korraldada lende ükskõik kuhu Euroopa Liidus. Seetõttu on vaja võtta vastu ühtsed ja ranged Euroopa ohutuseeskirjad. EL õigusaktide eesmärgiks on korraldada õhuruumi ja **lennukite ohutust** pigem Euroopa kui siseriiklikul tasandil.

Kuidas see toimib?

Kui lennukompaniidel on vaba juurdepääs kogu Euroopa turule, on see nii tänu:

- kõigile mõnes liikmesriigis asutatud ettevõtetele kehtivale **vaba teenuste osutamise** ja **asutamisevabaduse** põhimõttele;
- **ühtlustamismeetmetele** lennundus- ja lennujaamateenuste sektoris;
- riigiabi kontrolli poliitikale.

Mida see muudab?

Transpordisektori dünaamika:

- lennukompaniide arv on suurenenud;
- arenenud on niinimetatud odavlennukompaniid;
- lennupiletite hinnad on muutunud atraktiivseteks ja saagenud on sooduskampaaniad;
- lennuühenduste arv ELi liikmesriikide vahel on märgatavalt kasvanud.

Kuid igal medalil on ka teine külg: liikluse kasv nõuab suuremat tähelepanu **lennutranspordi ohutusele ja kvaliteedile**. Siinkohal keskendume lennutranspordi kvaliteedile, lennuohutust puudutavaid küsimusi käsitletakse trükise rubriigis „Julgeolek – hädavajalik nõue igaühe vabaduse jaoks”.

Probleemide korral on EL otsustanud pakkuda ükskõik kus Euroopas asuval lennureisijale õiguste kogumit, **mida alates 17. veebruarist 2005. aastast on tugevdatud: lendu korraldava kompanii on vastutav teie transpordi eest ja ta peab järgima teie õigusi.**

Kuidas on EL lennureisijate õigusi tugevdanud?

EL on rohkem piiritletud nn „ülebroneerimise“ (surbooking) praktikat, mis seisneb selles, et müüakse rohkem pileteid, kui on kohti. Aastal 2002 jäi umbes 250 000 reisijat ilma oma kohast lennuki pardal.

Selle uue õigusakti eesmärk on lennureisijaid paremini kaitsta, **suurendades hüvitiste summat** (250, 400 või 600 eurot sõltuvalt vahemaast).

Määrus kohustab lennukompaniisid pardale mittelubamise korral:

- maksuma reisijatele rahalist hüvitist;
- pakkuma välja muud transpordivõimalust sihtkohta või lennupiletite hüvitamist;
- hoolitsema majutuse ja toidu eest.

Lennureisist mahajätmise või lennu tühistamise korral peab reisija nõudma lennukompaniilt kirjalikult **hüvitise saamise õiguse** tunnustamist, hüvitis tuleb maksta kohe või hiljemalt seitsme päeva jooksul (sularahas, pangalaekandega või tšekiga). Lisaks nimetatud hüvitisele on reisijal, kelle õigusi on kahjustatud, õigus piletihinna **hüvitamisele** või **kohale** esimesel sobival lennul, samuti tuleb tasuda tema hotelliöö ja einete eest. Viimatinimetatud õigused kehtivad ka **pikkade viivituste** korral.

Lisaks sellele, lähtudes põhimõttest, et lennundusteenuste ühisest turust peab kasu saama kogu elanikkond tervikuna, teeb Euroopa Komisjon ettepaneku võtta vastu õigusakt, mis käsitleb **puuetega isikute ja liikumispuudega isikute õigusi lennureisidel**. Selline õigusakt tagaks liikumispuudega isikutele juurdepääsu sellele transpordiliigile samaväärselt iga teise reisijaga. Sotsiaalse kaasamise huvides peaks seda **abi** asjaomastele isikutele osutatama **ilma täiendava tasuta**.

Täiendav teave

Esitatud kaebus või hagi peab põhinema ainult asjaomastel õigusaktidel. Nimetatud õigusaktid avaldatakse **Euroopa Liidu Teatajas**.

Selleks võite vaadata järgmist veebilehte:

http://europa.eu.int/comm/transport/air/rights/index_en.htm

Sõidukite maksustamisest Euroopa Liidus – suund Euroopa kodanike kulutuste vähendamisele

Ja taas sõidukitest... 2005. aastal kinnitas Euroopa Komisjon ettepaneku, mille kohaselt kaotatakse sõiduki liikluses kasutusele võtmisel tasutav registreerimismaks. Vaatame lähemalt, millega on tegemist.

5. juulil kinnitas komisjon ettepaneku, mille eesmärgiks on:

- kaotada erasõidukite registreerimismaksud (maks, mida tasutakse sõiduki liikluses kasutusele võtmisel) **järk-järgult** viie kuni kümne aasta pikkuse üleminekuaja jooksul;
- kuni registreerimismaksude täieliku kaotamiseni rakendada süsteemi **nende maksude hüvitamiseks, kui sõiduk eksporditakse või viiakse edasi teise liikmesriiki pideva kasutamise eesmärgil**. Ettepanek samalaadseks hüvitamiseks on tehtud ka iga-aastaste sõidukimaksude osas;

- siduda iga-aastase sõidukimaksu ja registreerimismaksu arvestamise alus sõidukite CO₂ emissiooniga, võttes arvesse iga erasõiduki poolt atmosfääri paisatud CO₂ kogust grammides kilomeetri kohta.

Miks selline otsus?

Komisjon soovib, et siseturg pakuks Euroopa kodanikele vaieldamatuid eeliseid. Komisjon soovib välistada maksudest tulenevad takistused erasõidukite liikumisele siseturu raames.

Komisjon soovib samuti pöörata suuremat rõhku keskkonnakaitsega seotud ülesannetele, mis nähakse ette Kyoto protokollis ning mille põhieesmärk on vähendada atmosfääri paisatava CO₂ kogust. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku,

© R. Gerth/Zefa/Corbis

© D. Beschung/Zefa/Corbis

© Council of the UE

Ühenduse õiguse täiustamine

et erasõidukite maksustamine oleks otseselt seotud CO₂ emissiooniga. Praeguseks hetkeks on vaid Ühendkuningriik kehtestanud täiel määral CO₂ emissioonile tugineva sõidukimaksu, see aga võimaldab tõhusamalt vähendada atmosfääri paisatava CO₂ kogust.

Antud juhul ei ole tegemist maksude ühtlustamisega ega liikmesriikidele pandava kohustusega uute maksude kehtestamiseks, tegemist on vaid maksude ümberstruktureerimisega, mille eesmärgiks on kohaldada diferentseeritud maksustamisalust, mis põhineb osaliselt või täielikult iga erasõiduki poolt atmosfääri paisatud CO₂ kogusel grammides kilomeetri kohta.

Endine sõidukite maksustamiskord Euroopa Liidus

Registreerimismaksude suurus ja struktuur on eri liikmesriikides väga erinevad (absoluutarvudes väljendatuna ulatus registreerimismaksu keskmine suurus 1999. aastal 15 659 eurost Taanis kuni 267 euroni Itaalias).

Selline suur erinevus on takistuseks siseturu heale toimimisele.

Euroopa kodanikud puutuvad mõnikord kokku topeltmaksustamisega. Teatavatel juhtudel peavad nad sõiduki üleviimisel ühest liikmesriigist, kus toimus sõiduki esmane registreerimine, teise liikmesriiki, kus on samuti kehtestatud registreerimismaksu, tasuma registreerimismaksu kaks korda, kui võrd esmast registreerimismaksu neile ei tagastata.

Euroopa Liit on aastate jooksul välja arendanud kõrgetasemelise õigusaktide kogumi, mis loob jätkuvalt tingimusi majandusarenguks, keskkonnakaitseks ja sotsiaalsete standardite parandamiseks, eelkõige tänu siseturu tähtsustamisele. Nende eesmärkide teostamisel on saavutatud palju edusamme. Seetõttu võib edaspidi enam keskenduda Euroopa õiguse tõhususe küsimusele.

Komisjoni president José Manuel Barroso on kinnitanud: „**Me peame tegutsema lihtsamalt ja tõhusamalt,**” rõhutades sel moel vajadust suurendada kodanike võimalusi ja soodustusi ning vähendada majanduslikke kulusid, vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele.

ELi praegune soov on parandada ühenduse õigusaktide kvaliteeti. Komisjon vaatas märtsis läbi aastal 2002 algatatud **tegevuskava õiguskeskkonna parandamiseks**, mille eesmärk on õigusaktide parem väljatöötamine, aga ka nende rakendamise ja järgimise tõhustamine. Nagu märkis Euroopa Komisjoni asepresident Günter Verheugen, ei ole bürokraatlike takistuste kaotamisele ja kõigis valdkondades üleliigse

reguleerimise leevendamisele suunatud töö eesmärk mitte teha nii, et oleks vähem Euroopat, vaid vastupidi, et oleks rohkem Euroopat.

Valitud strateegia hõlmab kolme tasandit:

- komisjoni poolt juba esitatud ja Euroopa Parlamendis ja nõukogus **menetluses olevad ettepanekud**, mille üldist põhjendatust ja mõju konkurentsivõimele on uuritud;
- **olemasolevad reeglid**, mille lihtsustamist on jätkatud;
- uute põhiliste **õigusaktide eelnõude väljatöötamine** komisjoni poolt, mis peavad toetuma eri valikute võimaliku majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõju ühendatud analüüsile.

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon on saavutanud edusamme ka 2003. aasta detsembris vastuvõetud **paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe** raames, et kohaldada seda strateegiat kogu ELi õigusloomeprotsessile.

Lissaboni strateegiat toetav poliitika

Euroopa Komisjoni 2005. aasta kevade vahetuskõne seoses Lissaboni strateegiaga pani aluse uuendatud strateegiale, mis on keskendunud majanduskasvule ja töökohtade loomisele. **Õigusaktide kvaliteedi parandamine Euroopas on üks peamisi selle uuendatud strateegia vahendeid.**

Tuleb tagada, et kooskõlas lähimuspõhimõttega sekkub liit vaid siis, kui see on vajalik, ja et liidu pakutud regulatiivne koormus on proportsionaalne kavandatud eesmärgiga. See viimane punkt on eriti oluline. Uuringud on tõepoolest näidanud, et halduskoormuse vähendamine liikmesriikides umbes 25% võrra võiks kaasa tuua SKT tõusu umbes 1–1,4% võrra.

Arvestades, et Euroopa õigusaktid puudutavad valdkondi, kus pädevus on liikmesriikidega jagatud või kus liidu roll on kooskõlastada ja täiendada riiklikku tegevust, peavad algatusi õigusloome parandamiseks tegema ka liikmesriigid kõigil haldustasanditel.

Millised on hiljutised meetmed parema õigusloome saavutamiseks?

- Kõik komisjoni enne 1. jaanuari 2004 tehtud ettepanekud, mis on praegu nõukogus ja parlamendis – kokku umbes 183 ettepanekut – on võetud terava tähelepanu alla. Septembri lõpus teatas komisjon, et kavatab 68 ettepanekut ehk ligi kolmandiku kõnealustest ettepanekutest tagasi võtta. Need on tõepoolest osutunud mittevastavaks Lissaboni kriteeriumidele või parema õigusloome põhimõtetele, nende vastuvõtmine on vähetõenäoline või on nad aegunud.
- 2005. aasta juunis võttis komisjon vastu läbivaadatud sisesuunist oma peamiste ettepanekute mõju hindamiseks. Nende eesmärk on aidata komisjoni talitustel teostada

täielikke ja kõrgetasemelisi mõjuanalüüse. Komisjoni talitused kasutavad praegu neid suuniseid. Alates 2003. aastast on komisjon teostanud mõjuanalüüse umbes 90 õigusakti ettepanekule, lähtudes uutest laiendatud eeskirjadest. Kõik uued prioriteetsed teemad, mis on loetletud komisjoni töö- ja õigusloome programmis, kuuluvad automaatselt uute kriteeriumide kohase mõjuanalüüsi alla.

- Pärast läbirääkimisi nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel on peagi oodata **ühist mõjuanalüüsi käsitlevat kokkulepet**. Sellega nähakse ette reeglid, mis näitavad, kuidas tuleb õigusloome protsessi käigus mõjuanalüüsi teostada.
- Komisjon võttis oktoobris vastu **uue strateegia õigusraamistiku lihtsustamiseks**, mis hõlmab kolme aasta kava, olles jätkuks 2003. aasta veebruaris käivitatud kavale. Kavas on loetletud 220 õigusakti punkti, mida komisjon kavatab lihtsustada liikmesriikide, ettevõtjate ja kodanikega peamiselt internetis korraldatud laiaulatuslike konsultatsioonide alusel. Aegunud õigusaktide tühistamine ja kodifitseerimine (ühe õigusakti kõigi muudatuste koondamine ühte teksti) ning teised praktilised parandused õigusloomes täiendavad seda uut strateegiat.
- Oktoobris pakkus komisjon välja **ühise metoodika Euroopa õigusaktidega seotud halduskulude hindamiseks**, mis toetub liikmesriikide praktikale ja aprillis käivitunud katsejärgus tehtud tähelepanekutele. Komisjon on kavandanud ka järgmised etapid selle metoodika sisseviimiseks õigusaktide eelnõude ettevalmistamisse.

Euroopa kodaniku pärast muret tundev põllumajandus

Põllumajandus on Euroopa ülesehitamise algusest peale olnud ühenduse poliitika üheks tähtsaimaks küsimuseks. Euroopa otsustajatel on kogu aeg silme ees seisnud mälestus sõjajärgsetest aastatest, mil toiduaineid ei olnud piisavalt. Euroopa põllumajanduspoliitikat, mida nimetatakse ühiseks põllumajanduspoliitikaks, on hiljaaegu reformitud eesmärgiga saavutada tarbijate huvide, keskkonnanõuete ja loomakaitse-eeskirjade parem arvessevõtmine.

Miks on vaja ühist põllumajanduspoliitikat (ÜPP)?

2. veebruaril 2005. aastal esitles Euroopa Komisjon oma Lissaboni strateegia käivitamise kava, milles seatakse eesmärgiks rahuldada ELi vajadused majanduskasvu, uute töökohtade loomise ja maailmaturul konkurentsivõime tõstmise osas.

ÜPP kuulub Lissaboni strateegia juhtpõhimõtete hulka – tegemist on strateegiaga, mille eesmärgiks on tagada kodanike elatustaseme kasv. Ilma ÜPPta tekiksid mitmetes Euroopa põllumajanduspiirkondades tõsised majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonna-alased raskused.

ÜPP on kõigepealt määratletud ELi tasandil ning seejärel kohaldatakse seda kõikides liikmesriikides. Tegemist on vahendiga, mis võimaldab luua teatava konkreetse põllumajandusmudeli. See poliitika toetab

põllumajandustootjate sissetulekuid, julgustab põllumajandustootajaid turul nõutavate suurte koguste tootmisele ning ärgitab neid otsima uusi võimalusi oma tegevuse edasiarendamiseks kooskõlas keskkonnanõuetega.

ÜPP on pidevas arengus, et võtta arvesse ühiskonna uusi vajadusi. Toetused põllumajandusettevõtjatele on spetsiifiliselt suunatud nimelt tarbijate vajadusi ja laia avalikkuse prioriteete silmas pidades. Toetuste andmise tingimusteks on kvaliteedi, keskkonnanõuete ja toiduohutuse eeskirjade järgimine. Seega ei maksta põllumajandustootjatele enam mitte lihtsalt toiduainete tootmise eest. Lisaks sellele jätab ühine põllumajanduspoliitika põllumajandustootjatele vabaduse toota vastavalt turu pakkumisele ja nõudmisele.

Tänu tõhusamale põllumajandusele ja ühisele põllumajanduspoliitikale on toiduainete tootmine märkimisväärselt suurenenud. Samaaegselt on suurenenud ka põllumajandusest saadav tulu, seda osalt tänu ettevõtete suurenemisele, mis on tingitud osa põllumajandustootjate loobumisest, samuti ka tänu ettevõtjate kontsentratsiooni suurenemisele.

Geograafilise asendi ja kliimatingimuste tõttu on Euroopas võimalik toota peaaegu kõiki põllumajandustootmeid. Euroopa on ülemaailmne liider mitmete toodete tootmises, eeskätt oliiviõli,

liha, veini, viski ja teiste kangete alkoholsete jookide osas. Samaaegselt jääb EL ka mitmete tootetüüpide suureks importijaks.

ELi roll põllumajanduses on alati seisnenud selles, et:

- tagada oma elanikkonna stabiilne varustus vastuvõetava hinnaga tervislike toiduainetega;
- luua ELi põllumajandustootjatele mõistlikud elutingimused, võimaldades samaaegselt põllumajandustööstuse nüüdisajastamist ja arengut;
- tagada, et kõikides ELi piirkondades oleks võimalik tegeleda **põllumajandusega**.

Ühine põllumajanduspoliitika aitab kaasa ELi suure **ühtse põllumajandustoodete turu** loomisele ning võimaldas sellel saavutada olulise koha ülemaailmses põllumajanduses ja toiduainetööstuses.

2003. aasta juunis võtsid ELi põllumajandusministrid vastu **ühise põllumajanduspoliitika põhjaliku reformi**. Selle reformiga muudetakse oluliselt ühenduse põllumajandussektori rahastamispoliitikat. Selle poliitika lihtsustamiseks võttis Euroopa Komisjon sügisel vastu teatise „Lihtsustada ja täiustada õigusloomet ühise põllumajanduspoliitika raames”.

Uus ühine põllumajanduspoliitika keskendub järgmistele küsimustele:

- **ühtne otsemaksete kava**, mis on reformiprotsessi võtmeküsimuseks; nähakse ette eri otsetoetuste ühendamine **üheks ettevõtjale makstavaks toetuseks**. Põllumajandustootjatel tuleb seega täita vähem dokumente. Enamik põllumajandustootjatele makstavatest toetustest ei sõltu enam toodangu mahust, nagu see valdavalt oli siiani, vaid keskkonnakaitsealaste, sanitaarvaldkonna ja loomade heaolu alaste nõudmiste täitmisest.

Enamiku kultuuride osas minnakse uuele süsteemile üle 2005. või 2006. aastal (erandiks on uued liikmesriigid, kellele on võimaldatud ajapikendust);

- sekkumiseeskirjade, turukaitsemeetmete, ekspordi- ja tootmistoetuste **ühtlustamine**;
- põllumajandustootjate vabadus **suunata oma toodangut** vastavalt **туру nõudmistele**;
- tarbijate vajadused;
- keskkonnakaitsealased küsimused;
- tõhustatud maaelu arengu poliitika.

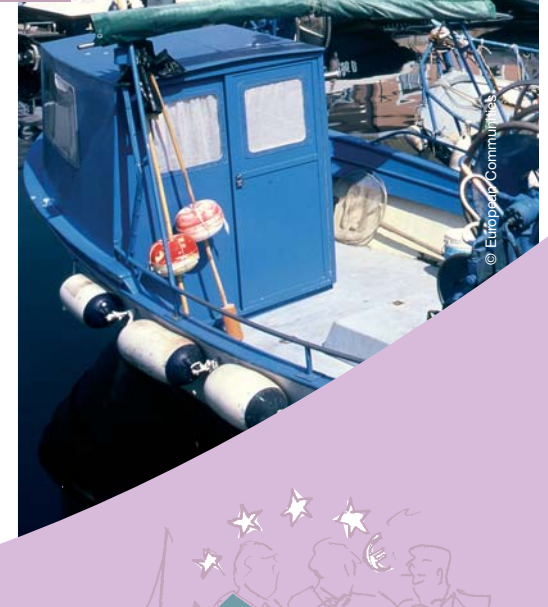
Reformil on seega kaks eesmärki – tõsta põllumajandustootjate **konkurentsivõimet** ja tagada nende sissetulekute **stabiilsus**.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)

Uue süsteemi üheks põhiliseks iseloomulikuks tunnuseks on asjaolu, et luuakse **üksainus instrument maaelu arendamise poliitika rahastamiseks ja kavandamiseks**. Selleks instrumendiks on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD). Süsteemi rakendamine eeldab lisaks sellele lähenemist, mis põhineb varasemast suuremal määral **osaluspõhimõttel**: liikmesriikidel, piirkondadel ja tugirühmadel on edaspidi suuremal määral võimalik kaasa rääkida maaelu arengukavade suunamisel kohalike vajaduste rakendamisele.

Ühtne maaelu arengu fond aitab parandada põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõimet, keskkonda ja paikkonda ning elukvaliteeti maapiirkondades.

Kuidas Euroopa fondid aitavad kaasa Euroopa arengule?

Kas teate, et Euroopa Liit annab Euroopa fondidest toetust siseriikliku, piirkondliku või kohaliku arengu projektide rahastamiseks?

Euroopa Sotsiaalfond (ESF) (2000-2006)

ESF on ELi peamine vahend **inimkapitali investeerimiseks**. Fondi eesmärgiks on **aidata Euroopa vanu ja noori töötajaid ja töötajaid, parandada nende tööhõiveperspektiivi** ning aidata neil **omandada oskuseid, mida nad vajavad**.

Fond pakub **rahastamisvahendeid**, mis võimaldavad rakendada konkreetseid meetmeid, mida hõlmab **Euroopa tööhõivestrateegia (EES)**, mille ülesandeks on koordineerida liikmeriikide tööhõivepoliitikat ja mis põhineb kolmel olulisel eesmärgil: saavutada täistööhõive, parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust ning tugevdada sotsiaalset sidusust ning kaasatust.

Fondi käsutuses on ajavahemikuks 2000–2006 ligi 70 miljardit eurot, mis on ette nähtud siseriiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil rakendatavate ja hallatavate projektide toetamiseks.

ESFi viis rakendusala on järgmised:

- tööturuga seotud aktiivsed meetmed;
- kõigi võrdne kohtlemine tööturule juurdepääsul;
- elukestva õppe raames pakutav kutseõpe ja -haridus;
- pädev, selgepiiriline ja paindlik asjaajamine, uuenduslikkus ja kohanemisvõime ettevõtte töö korralduse ja arengusuundadega;
- naiste juurdepääs ja osalemine tööturul.

See strateegia põhineb

25 liikmesriigi poolt ühise üldkava raames võetud kohustusel suurendada täiendavate kvaliteetsete töökohtade loomise võimalusi ning pakkuda kodanikele nende töökohtade täitmiseks vajalikku kvalifikatsiooni.

EESi kolm põhieesmärki:

- saavutada täistööhõive;
- parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust;
- tugevdada sotsiaalset sidusust ja kaasatust.

Ülesanne

ESFi ja Euroopa Liidu tõukefondide ühiseks eesmärgiks on vähendada ELi kodanike ja piirkondade elatustasemete erinevusi.

Kuidas?

Toetades:

- haridus- ja kutseõppeprojekte;
- palgatöötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate tööhõive reklaamiüritusi;
- uute töökohtade loomise võimaluste arengut;
- siseriiklike, piirkondlike ja kohalike tööhõiveteenistuste töö parandamist;
- töövaldkonna ja haridus- ning teadus- ja arengusuhete vaheliste suhete parandamist;
- uuenduslikke meetmeid ja katseprojekte, mille eesmärgiks on luua uusi töökohti kohalikes haldusüksustes.

Mõned näited ESFi tegevuse kohta

- **riiklik diskrimineerimisvastane programm**, mille rahastajaks on Hispaania ESFi tööprogramm, toetab **mustlaste kogukonda** tööhõive ja väljaõppe parandamisel. Programmi rakendamine on poole peal ning abisaajate koguarv on ligi 17 000, sõlmitud on ligi 10 000 töölepingut. Lisaks sellele on ligikaudu 3600 isikut registreerinud ennast programmi vahenditest toetavatele koolituskursustele;
- Inglismaal Midlandsis on programmi „Jobs for Wolverhampton” vahendusel olnud võimalik leida ligikaudu 580 **pikaajalisele töötule** 12 kuud kestev töökoht, millega kaasneb personaalne väljaõpe, mis suurendab nende konkurentsivõimet traditsioonilisel tööturul. Ligi 75% osalejatest on pärast seda leidnud töökoha (tihti pikaajalise) või saanud vajaliku ettevalmistuse;
- selleks et vältida soolisi eelarvamusi ja vähendada **töötuse taset noorte naiste seas**, on Austrias käivitatud programm, mis võimaldab juurdepääsu koolituskursustele ja

stažeerimisele sellistel erialadel, mida peetakse traditsiooniliselt meeste erialadeks. Igal aastal osaleb neil kursustel 2500 neidu.

Täiendavat teavet liikmesriikides rakendatavate ESFi projektide kohta võib leida:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf2000/member_states-en.htm

http://europa.eu.int/comm/employment_social/news/2004/jan/esf_in_action_en.html

Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF) (2000-2006)

Mis on ERDF?

Tegemist on Euroopa fondiga, mis toetab eeskätt **ELi kõige ebasoodsamaid piirkondi**, aga ka piirkondi, kus toimub majanduslikel põhjustel ümberstruktureerimine. Fondi toetused laienevad kõikidele liikmesriikidele.

See fond võib teile huvi pakkuda sõltumata sellest, kas te olete kodanik, ettevõtte juht, kohaliku arenguettevõtte liige või piirkondlik ametnik.

Fondil on **kolm ülesannet** – parandada piirkondade konkurentsivõimet, aidates ettevõtetel oma tegevust laiendada, luua uusi töökohti. suurendada tootlikkust. Neid ülesandeid silmas pidades kasutatakse fondi vahendeid eeskätt transpordi arendamiseks, raskustes olevate tööstuspiirkondade abistamiseks, piirialade koostöö tõhustamiseks, kõrgtehnoloogiliste „sõlmede” loomiseks, maapiirkondade toetamiseks ja olukorra parandamiseks kriitilises seisukorras olevates linnakvartalites.

Vaatamata konkreetsematele eesmärkidele (transpordi ja keskkonnakaitse infrastruktuuride täiustamine) on ERDFiga tihedalt seotud **Ühtekuuluvusfond ja ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahend** (ISPA), mida on võimalik kasutada madalama arengutasemega Euroopa Liidu riikides.

Mõned näited ERDF tegevuse kohta

- Rootsis eraldati 219 miljonit eurot Rootsi keskel asuvale piirkonnale (Södra Skogslän), et toetada teenindussektori väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid, arendada ettevõtlust, parandada koolituse taset ja võimaldada töötajatele ja töötutele võrdset kohtlemist tööturul;
- Kreekas osales ERDF 2004. aasta olümpiamängudega seotud töödes, mille eesmärk oli võimaldada juurdepääs arheoloogilistele vaatamisväärsustele, samuti ka ühistranspordi olulises täiustamises;
- ERDF on samuti rahastanud niisutussüsteemide rajamist Réunioni saare (Prantsusmaa) läänekaldal, ülikaasaegsete sadamarajatiste ehitust ning ühissetevõtete rajamist.

Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EAGGF) (2000-2006)

Toetab **põllumajanduse** arengut.

Mis on EAGGF?

See fond võimaldab **rahastada ühist põllumajanduspoliitikat** (ÜPP), mis moodustab EL eelarve esimese kuluartikli. Fondi eesmärgiks on **kaasa aidata põllumajanduse ja maapiirkondade arengule**.

Mõned EAGGF tegevuse näited

- Hispaanias Madridi piirkonnas toetati programmi Leader+ abil ökoloogiliselt puhtaid toiduaineid tootva käsitööstusliku ettevõtte rajamist. Tooraine kasvatakse kohapeal ning pakutavad toidud valmistatakse, jälgides piirkondlike autentseid tavasid.
- Saksamaal ja Prantsusmaal otsustasid kaks „kohaliku tegevusgruppi” (LAG) teha koostööd, et esitada oma vastavate piirkondade kohta kaasaegsem ja loominguilisem ettekujutus. Idee seisneb oma territooriumide tutvustamises, korraldades 2005. aastal Prantsusmaal ja 2006. aastal Saksamaal „Land Art” (maastikukunsti), st looduskeskkonnas eksponeeritava kunsti festivalid. Loodud on võrgustikud, mis

võimaldavad külalistel festivali käigus tutvuda ka võõrustavate piirkondadega. Kultuuriüritus aitab kaasa maaelu arendamisele!

Kalanduse arenduse rahastamisvahend (FIG)

FIFG on üks ELi neljast tõukefondist. Fond loodi 1993. aastal. Fond rahastab projekte, mis on seotud:

- ühise kalanduspoliitika eesmärkide elluviimisega ning sektori samaaegse ümberstruktureerimisega;
- liidu majandusliku ja sotsiaalse ühtsuse tugevdamisega, et soodustada arendustegevust rannikupiirkondades, kus kalapüügil on majanduselus oluline tähtsus.

Kliimamuutused

Kliimaolud on hakanud muutuma. Euroopa keskmine õhutemperatuur on viimase saja aasta jooksul tõusnud peaaegu 1 °C võrra ning teadlased väidavad, et 2100. aastaks tõuseb see veel 2–6,3 °C võrra. Eksperdid on seisukohal, et 2071. aastaks võib igal teisel aastal leida aset kuumalaine, mis on võrreldav 2003. aasta suvel toimunuga, mis põhjustas vähemalt 22 000 Euroopa inimese enneaegse surma.

Kliimamuutuste põhjuseks on muuhulgas inimtegevus, mille käigus paisatakse atmosfääri kasvuhoonegaase. Nende muutuste piiramiseks tuleks gaaside atmosfääri paiskamist kiiresti vähendada.

ÜRO raamkonventsiooni protokoll kliimamuutuste kohta (mis pärineb 1992. aastast) sõlmiti 1997. aastal Kyotos, Jaapanis, sealt ka selle nimetus „**Kyoto protokoll**”. Protokoll jõustus **16. veebruaril 2005. aastal** ja sellega on tänaseks liitunud enam kui 150 riiki ehk 90% kogu maailma elanikkonnast.

Selles protokollis kohustub enamik tööstusriikidest **ajavahemikuks 2008 kuni 2012 piirama kasvuhoonegaaside atmosfääri paiskamist ja vähendama seda 1990. aasta tasemele või veelgi madalamale**. Euroopa

Liidu viisteist selleaegset liikmesriiki kohustusid ajavahemikul 2008–2012 vähendada atmosfääri paisatavate kasvuhoonegaaside koguhulka 1990. aastaga võrreldes 8% võrra. Kasvuhoonegaaside peamiseks allikaks on fossiilkütuste, näiteks kivisüsi ja nafta, põletamine, samuti ka metsade hävitamine ja teatavad põllumajandustegevuse vormid.

Nimetatud kasvuhoonegaaside kontsentratsiooni tõus atmosfääris, mis algas koos tööstusrevolutsiooniga, on juba kaasa toonud Maa märkimisväärse soojenemise. Selline kiire soojenemine toob kaasa muutusi, millel võib olla tõsine mõju meie majandusele ja ühiskonnale, nagu näiteks merepinna tõusmine, äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemine, põllumajanduspiirkondade ümberpaiknemine ja teatavate selliste liikide hävimine, mis ei suuda temperatuurimuutustega kohaneda.

Mida teeb EL kasvuhoonegaaside probleemi lahendamiseks?

Ühendus ja liikmesriigid on käivitanud mitmeid algatusi Kyoto kohustuste täitmiseks. 2000. aastal käivitas komisjon **Euroopa kliimamuutuste programmi**, milles määratakse koos liikmesriikide, tööstuse ja VVO ekspertidega kindlaks tulude-kulude lõikes kõige kasulikumad ja kõige paljutootavamad Euroopa strateegiad ja meetmed. Selle tulemusena on ette valmistatud enam kui 35 õigusakti eelnõu või muud dokumenti, millest enamik on praegu rakendusfaasis. Ilmselt on kõige olulisemaks ja uuenduslikumaks elemendiks Euroopa kasvuhoonegaaside kvootide vahetamise Euroopa süsteem, mis jõustus 1. jaanuaril 2005. aastal. See maailmas unikaalne süsteem hõlmab 11 500 tööstusettevõtet, mis annavad peaaegu poole ELis atmosfääri paisatava peamise kasvuhoonegaasi – CO₂ –kogusest. Iga kasvuhoonegaaside allikas saab igas aastas piiratud õiguse kasvuhoonegaaside atmosfääri paiskamiseks, seeläbi luuakse nende gaaside osas maksimaalne lubatav lagi. Kvootidega kauplemise võimalus lubab ettevõtetal vähendada atmosfääri paisatavate kasvuhoonegaaside kogust ettevõttele kõige tulusamal viisil.

Programmi teiste suundade eesmärgiks on näiteks suurendada taastuvate energiaallikate turuosa, parandada uute ehitiste energeetilist kasutegurit või vähendada uute sõidukite kütusekulu.

Kliimamuutuste näol on tegemist pikaajalise probleemiga

Võitlus planeedi soojenemise pidurdamise eest on pikk võitlus. EL **peaks võimalikult kiiresti jõudma rahvusvahelise kokkuleppeni tegevuskava kohta pärast 2012. aastat**. Sellise kokkuleppega peaksid liituma kõik suured kasvuhoonegaaside tootjad, nagu Hiina ja Ameerika Ühendriigid, see peaks hõlmama kõiki sektoreid, muuhulgas lennundust, meretransporti ja metsade kasutust. Tulevane kokkulepe peaks samuti hõlmama turumehhanisme, nagu need, mida hõlmab Kyoto protokoll, olema suunatud uuenduslike ja puhaste tehnoloogiate soodustamisele ning lihtsustama kohanemist nende kliimamuutustega, mis on juba muutunud vältimatuks.

Montréal'i kliimakonverentsi edusammud

28. novembrist kuni 10. detsembrini 2005. aastal toimus ÜRO kliimamuutustele pühendatud konverents, millel osales keskkonnavolinik Stavros Dimas. Konverents kujunes edukaks, kuivõrd selle viimasel päeval võeti vastu ametlik otsus **pikendada Kyoto protokolli 2012. aastast edasi**. Lisaks sellele sõlmiti kokkulepe dialoogi käivitamise kohta tulevase tegevuse kohta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) kõige laiemas raamistikus, kusjuures selles osalevad ka riigid, kes ei ole allkirjastanud Kyoto lepingut, eeskätt Austraalia ja Ameerika Ühendriigid. Konverentsil osalejad otsustasid lisaks sellele tõhustada protokolli puhta arengu mehhanismi toimimist, see võimaldab arenenud riikidel kasvuhoonegaaside koguse vähendamise projektidesse investeerimisega koondada rahalisi vahendeid.

Mida teeb Euroopa Liit toiduohutuse valdkonnas?

Sisseoste tehes tahate olla kindel, et toiduained, mida te ostate, on ohutud ja ei too kaasa ohtu teie tervisele. EL jälgib ohutust toiduainete valmistamisahela kõikides lüülides, põllumajandusettevõttest kuni toidulauani, ning edastab toiduainete kohta eeskätt asjakohaste etikettide abil tarbijale vajaliku teabe. Alates 2005. aastast on etikettidesse puutuvaid nõudeid muudetud rangemaks: kõik toote koostisse kuuluvad koostisained peavad olema loetletud. See on eeskätt kasulik allergia all kannatavatele isikutele.

Kuidas?

EL nõuab põllumajandustootjatelt väga rangete ohutusnõuete täitmist. On mitmeid eeskirju, mis käsitlevad ettevõtete, tapamajade ja töötlemistehaste hügieeni ja mis tagavad toodete bioloogilise ohutuse (viiruste ja bakterite puudumise). Et nad ei oleks tervisele ohtlikud, võivad lihatooted, piimatooted, teraviljad, puuviljad ja köögiviljad sisaldada vaid minimaalses koguses lubatud toidulisandeid.

Toidulisandid (värvained, säilitusained...) on jaotatud kahekümne viieks rühmaks. Nende nimetus hõlmab tähte „E”, mis näitab toidulisandi kinnitamist EL poolt. „E” kinnituse

saamiseks peab toidulisand läbima Euroopa Toiduohutusameti täieliku hindamise. Tähele „E” järgneb kolm numbrit, mis näitavad, millisesse toidulisandite põhirühma antud lisand kuulub (100 värvained, 200 säilitusained, 300 antioksidandid...). Näide: E155 (karotiin). Selliseid nimetusi saab hõlpsasti kasutada kõikides ELi keeltes.

Töötab toidulisandeid ja lõhnaaineid uuriv teadlaste rühm, kes analüüsib nende lisandite ohutust enne kinnituse andmist.

Toiduainete kontrollimine kuulub liikmesriikide sanitaar- ja veterinaarteenistuste pädevusse. Komisjoni vastav teenistus, veterinaar- ja toiduamet (FVO) kontrollib regulaarselt rakendatavaid meetmeid ja veendub, et toiduaineohutuse nõudeid järgitaks nõuetekohaselt kogu Euroopas vastavalt kogu ELi jaoks ühiselt kohaldatavatele eeskirjadele.

EL ei ole selles töös üksinda

Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) on teadusasutus, mille ülesandeks on anda teaduslikke hinnanguid kõikide toiduainete ohutust käsitlevate küsimuste osas.

EL võimaldab teil avastada mitmeid kohalikke tooteid

Tänu sanitaareeskirjade täiustumisele saavad tarbijad maitsta tooteid, mis pärinevad kaugetest piirkondadest. Lisaks sellele kaitseb kaitstud päritolunimetuse süsteem eriti tüüpilisi tooteid ning muudab nendel toodetel esitatud teabe selgelt mõistetavaks. Laialdaselt on teada sellise süsteemi kasutamine veinide puhul, kuid süsteemi kasutatakse ka mitmete teiste toiduainete puhul.

Ohu korral võimaldab „kiirhoiatussüsteem” käivitada kiire ja koordineeritud tegutsemise

Mis juhtub, kui levima hakkab raske kariloomade nakkushaigus?

- Asjaomane liikmesriik peab kiirhoiatussüsteemi vahendusel teavitama Euroopa Komisjoni ja teisi ELi liikmesriike.
- Seejärel võetakse järgmised kiireloomulised meetmed: asjaomase riigi või piirkonna suhtes kohaldatakse loomade liikumise keeldu, ekspordi peatamist, toodete turult tagasivõtmist.

- Veterinaar- ja toiduameti inspektorid viivad läbi kontrollimise kohapeal, et veenduda kohalike ametiasutuste suutlikkuses olukorda kontrollida.

Nii näiteks kehtestas Euroopa Komisjon 2005. aasta oktoobris embargomeetmed Rumeeniast ja Türgist pärineva kanaliha, eluslindude ja teiste linnulihatoodete suhtes veel enne, kui linnugripiviiruse olemasolu teaduslikult tõestati.

Milline on olukord kümne uue liikmesriigi osas?

ELi kümme uut liikmesriiki peavad kohaldama üleeuroopalisi toiduohutuse eeskirju. Lubatavad on mõningad kõrvalekalded, kuid sel juhul on vastavaid tooteid lubatud müüa üksnes asjaomases riigis. Eeskirjadega vastavusse viimine peab lõppema hiljemalt 2007. aasta detsembriks.

Nende riikide tarbijad tunnevad Euroopa eeskirjadele veel mitte vastavad tooted hõlpsasti ära, sest need tooted peavad kandma eritemplit, mis näitab pärinemist ettevõttest, mis ei vasta veel ELi eeskirjadele.

Euroopa noored, kultuur ja kodakondsus

Igal aastal osaleb enam kui 100 000 Euroopa kodaniku Euroopa Liidu rahastatavates piiriülestes programmides. Need programmid soodustavad eri kultuuride mõistmist ja võimaldavad lihtsamini kasutada võimalusi, mida liit pakub oma kodanikele teistes Euroopa riikides elamiseks, õppimiseks ja töötamiseks. Euroopa kultuurierisused hõlmavad keelt, kirjandust, näitekunsti, kujutavat kunsti, arhitektuuri, käsitööd, kino ja ringhäälingut. Kuigi kõik üksikud kultuuriilmingud pärinevad teatavast konkreetselt riigist või piirkonnast, esindavad nad samas osa Euroopa ühisest kultuuripärandist. Euroopa Liidul on siinkohal kaks eesmärki: kaitsta ja hoida seda kultuurierisust ning teha see kättesaadavaks kõigile.

Euroopa noortepakt

22. ja 23. märtsil 2005. aastal võttis Euroopa Liit vastu „Euroopa noortepakti“.

See pakt on adresseeritud noortele ja selle eesmärgiks on parandada haridusolusid, eriala omandamise võimalusi ja noorte liikuvust Euroopa Liidus, toetada ka nende perekonnamis ja töö ühitamist.

Eesmärgiks on toetada selliste noorte eurooplaste põlvkonna teket, kes on hästi lõimitud ametialasesse ja sotsiaalsesse ellu ning kellel on kvaliteetne töö. Pakt aitab kujundada liikuvaid ja Euroopa suhtes avatud noori.

Pakti eesmärgiks on parandada **tööhõivet ning sotsiaalset lõimimist ja arengut** (seejuures suurendades noorte tööhõivet algatuste abil, mis aitavad vähendada koolidest väljalangevust, kutsudes selleks ettevõtjaid ja ettevõtteid üles võtma vastutust noorte erialase lõimimise osas, julgustades noori arendama ettevõtlusvaimu) ning parandades noorte **haridust, väljaõpet ja liikuvust** (seejuures laiendades üliõpilaste võimalusi õpinguteks mõnes teises liikmesriigis, toetades noorte liikuvust, kõrvaldades takistused praktikantide ja nende perekondade teelt ning luues liikmesriikide vahel tihedama koostöö kvalifikatsiooni tunnustamise osas).

5.–11. detsembrini 2005 toimus **Euroopa noorsoonädal**, mille eesmärgiks oli üle Euroopa korraldatavate ürituste abil tutvustada „Euroopa noortepakti“ ning **Euroopa noorsoopoliitikat**. Näiteks toimusid arutelud noortega nende ELi tegevustes osalemise üle.

Programm „Kultuur 2000“

Seitsmeaastase kestusega (2000–2006) programmi „Kultuur 2000“ eesmärgiks on toetada ja soodustada Euroopa kultuurivõrgustike teket. Üldiseks eesmärgiks on luua kõiki eurooplasi ühendav **Euroopa kultuuriruum**, mis tagaks samas rahvuslike ja piirkondlike eripärade säilimise.

Lisaks kahekümne viiele EL liikmesriigile osalesid programmis ka teised EMP riigid (Island, Liechtenstein, Norra) ning kaks kandidaatriiki (Bulgaaria ja Rumeenia).

2005. aastal toetati programmi raames **196 üheaastast projekti**, kokku 18 miljoni euro ulatuses ning **21 mitmeaastast koostööprojekti** (mis keskendusid kujutavale kunstile, näitekunstile, kultuuripärandi tutvustamisele, kirjandusele, raamatutele ja lugemisele) kokku 15,5 miljoni euro ulatuses.

Euroopa toetused

Alates 2001. aastast EL korraldab ja annab välja **Euroopa aastapreemiat kultuuripärandi säilitamise ja väärtustamise** valdkonnas.

3. juunil 2005. aastal anti Norras Bergenis välja 2004. aasta preemiad kahekümne ühes Euroopa riigis teostatud ligi neljakümne restaureerimistööst. Näiteks Ungarile väljastati preemia lagunenu **sünagoogi** tugevalt kahjustatud tugikonstruktsiooni ja rikkaliku sisekujunduse restaureerimise ja parandamise eest. **Slovakkia** sai preemia teatrihoone säilitamise ja tehniliste eeskirjadega ning kaasaegsete ohutusnõuetega vastavusse viimise eest.

Euroopa 2005. aasta kultuuripealinn

Igal aastal valitakse üks või kaks linna Euroopa kultuuripealinnadeks, nendele linnadele võimaldatakse programmi „Kultuur 2000“ vahenditest **rahalist toetust**.

Nimetatud fondidest rahastatakse näitusi ja teisi üritusi, mis tutvustavad linna ja vastava piirkonna kultuuripärandit, samuti ka tervet rida esitlusi, kontserte ja muid vaatamänge, mis hõlmavad kunstnikke ja näitlejaid tervest Euroopa Liidust.

2004. aasta kultuuripealinnadeks olid Genova (Itaalia) ja Lille (Prantsusmaa). 2005. aasta kultuuripealinn oli **Cork** (Iirimaa). Linnas toimusid mitmed kultuuriüritused (näitused, kontserdid, etendused, tantsuüritused, teatrietendused...), Nii näiteks korraldas Corki linn 22. ja 23. septembril energia valdkonnale pühendatud konverentsi, 9.–16. oktoobrini rahvusvahelise filmifestivali, lisaks sellele hispaania kitarimuusika kontserdi, maratone...

Programm „Kultuuripealinnad“ püüab linna julgustada uuenduslike tegevuste abil välja arendama oma kultuurikeskkonda. Programm toob seejuures välja Euroopa kultuuri erakordse mitmekesisuse.

2006. aasta Euroopa kultuuripealinnaks on Patras (Kreeka).

Aktiivne Euroopa kodakondsus

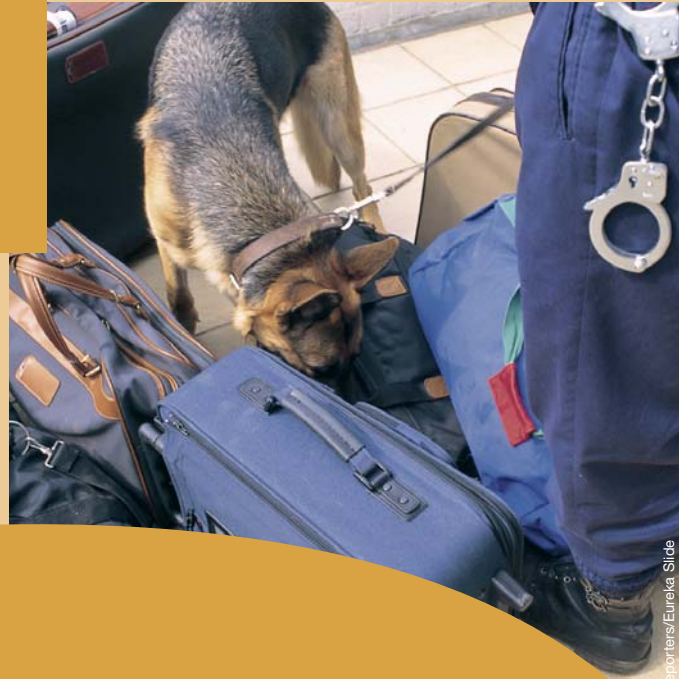
2005. aasta aprillis käivitati uus programm „Kodanikud Euroopale 2007–2013“. Peamine esitatav küsimus on: „**Kuidas tuua Euroopa oma kodanikele lähemale?**“.

Programmil on järgmised eesmärgid:

- pakkuda Euroopa kodanikele võimalust osaleda lähedasema ja oma kultuuride mitmekesisuses ühtse uue Euroopa ülesehitamises;
- kujundada välja Euroopa identiteet, mis põhineb tunnustatud ühistel ajaloo- ja kultuuriväärtustel;
- parandada Euroopa kodanike vastastikust üksteisemõistmist, austades ja tunnustades kultuurierisusi ja toetades sidemete tihendamist eri kultuuride vahel.

Julgeolek – vabaduse vältimatu tingimus

„Me teame, et Londonit tabanud oht võib korduda. See võib juhtuda mis tahes hetkel ükskõik millises liikmesriigis. Vastuseks neile rünnakutele ühiste Euroopa väärtuste vastu on Euroopa ühtsem kui kunagi varem, me muudame oma vastastikuse abi ja toetuse veelgi tõhusamaks.

José Manuel Barroso, Euroopa Komisjoni president

Transpordi ohutus ja julgeolek – prioriteetne küsimus

Terroristide rünnakud on viimastel aastatel suunatud otseselt transpordi valdkonda. See uus olukord nõuab Euroopa julgeolekupoliitika kehtestamist. Euroopa Liit on võtnud vastu eeskirjad, mida rakendatakse lennujaamade ja sadamate suhtes, ning on selleks, et julgeolekunõudeid kohaldataks ühetaoliselt kogu Euroopas, nimetanud ametisse ühenduse inspektorid.

Viimasel ajal on kasvanud kodanike mure transpordi turvalisuse pärast.

EL on märkimisväärselt tugevdanud meresõiduohutust – see hõlmab põhjalikku kontrolli sadamates, kontrolli klassifikatsiooniühingute tegevuse üle, Euroopa Meresõiduohutuse Ameti loomist, järk-järgulist loobumist vanematest ühekordse põhjaga naftatankeritest, järelevalve tõhustamist meretranspordi üle, kohustust tähistada avariipiirkonnad, naftareostusega seotud trahvide tõstmist viiekordseks ja lõpuks eelkõige reostuse

põhjustajatele karistuste, sealhulgas kriminaalkaristuse määramise võimaldamist.

Juba mitmeid aastaid prioriteediks olnud lennundusohutuse valdkonnas teeb EL ettepaneku vaadata üle asjaomased ühenduse õigusaktid. Selle reformi sõlmküsimumused on järgmised: tagada õhusõidukite ühtne sertifitseerimine, teostada ühtlustatud põhjalikku kontrolli kolmandate riikide lennukompaniide üle, koostada ja avalikustada ohtlike lennuettevõtjate „must nimekiri” ja keelustada nende ettevõtjate tegevus kogu Euroopas, laiendada Euroopa Lennundusohutuse Ameti (EASA) pädevusala lennuohutusele, salongipersonali kvalifikatsioonile ja kolmandatest riikidest saabuvalle lennuliiklusele, proovida kehtestada Euroopa norme rahvusvahelisel tasandil.

Konkreetsed meetmed terrorismi leviku vastu võitlemiseks

2005. aastal käivitas komisjon terrorismivastase võitluse valdkonnas neli peamist algatust

Elektroonilise side andmete parem säilitamine

Praegu arutelude objektiks oleva direktiiviga nähakse ette tavatelefon-, mobiiltelefoni- ja internetiside kasutusandmete säilitamist käsitlevate kohustuste ühtlustamist EL tasandil, lähtudes andmete säilitamisajast üks aasta telefoniside puhul ja kuus kuud internetiside puhul.

Terrorirünnakute vältimise ja neile reageerimise valdkonna meetmete rahastamisvahendid

15. septembril eraldas komisjon 7 miljonit eurot katseprojektile terrorirünnakute vältimise ja neile reageerimise ettevalmistamise valdkonnas. Selle projekti eelarvevahendid on eeskätt suunatud EL eri liikmesriikide jõustruktuuride vaheliste sidemete loomisele, et lihtsustada teabevahetust ja kriisihaldust ning toetada valmimisjärgus olevat üleeuroopalist kriitiliste infrastruktuuride kaitseprogrammi.

Võitlus terrorismi rahastamise vastu ja terroristide juurdepääsu takistamine rahandussüsteemidele

Euroopa Nõukogu neljakümne kuuel liikmel palutakse võitluseks rahapesu vastu kehtestada Euroopa Liidus kohaldatavate eeskirjadega võrdset ranged eeskirjad.

Võitlus terroriorganisatsioonidesse uute liikmete värbamise vastu

Üheks tänapäeval järgitavaks tegevussuunaks on rünnata otseselt kiiret radikaliseerumisprotsessi, arendades selleks välja konkreetse poliitika sellistes valdkondades nagu haridus, raadio ja televisioon, internet, kultuuride ja uskkondade vahelised sidemed, aga ka lõimimispoliitika, sidemed liikmesriikide jõustruktuuride ja salateenistuste vahel asjaomases valdkonnas ning välissuhted.

Lisaks sellele võeti samaaegselt ka mitmeid meetmeid üleeuroopalisel tasandil.

Täiendavad turvameetmed isikuttõendavate dokumentide osas

EL on astunud uue sammu: tõhusamaks võitluseks terrorismiga on otsustatud lisada isikuttõendavatele dokumentidele (viisad, isikutunnistused) fotod või muud „biomeetrilised” andmed.

Lennujaamade turvalisuse suurendamine: tulirelvi ja lõhkeaineid vaadeldakse keelatud esemetena

On tugevdatud reisijate kontrolli ja pagasikontrolli. Lisaks sellele võib teostada võimalike lõhkeainete avastamiseks lennujaamades kontrolli eriväljaõppe saanud koortega.

Suurem turvalisus lõhkeainete suhtes

EL võtab meetmed, et takistada lõhkeainete, detonaatorite, lõhkekehade valmistamiseks kasutatavate materjalide ja tulirelvade sattumist terroristide kätte. Lõhkeainete liikumist jälgitakse alates valmistajast kuni lõpptarbijani. Eeskätt on tugevdatud kontrolli lõhkeainete transportimisel liikmesriikide vahel.

Teabevahetuse kiirendamine ja parandamine kõikides politsei- ja tollikoostöö valdkondades ELi piires

Isikute ja juhilubade tuvastamine, alaliste ja ajutiste elukohtade väljaselgitamine...

Haagi programm ja turvalisus (2005-2010)

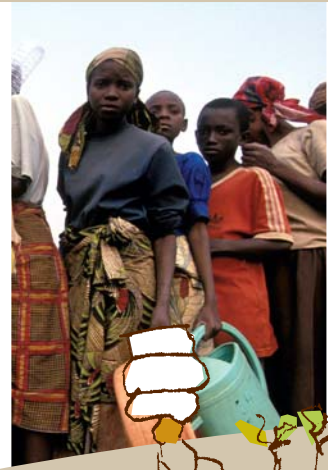
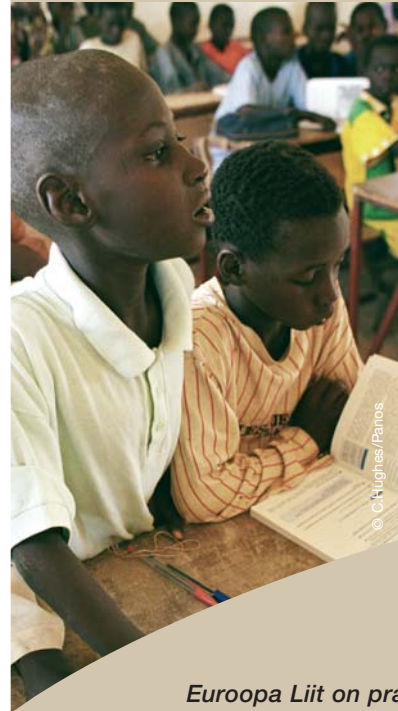
Haagi programmi eesmärgiks on tugevdada koostööd Euroopa riikide vahel õiguse ja siseküsimuste valdkonnas, et teha Euroopast „vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala”.

Mida see programm meile turvalisuse osas pakub?

- Lihtsustab teabevahetust eri liikmesriikide politseiasutuste vahel;
- võimaldab riiklikel teabe- ja julgeolekuteenistustel võtta meetmeid oma riigi, aga ka mis tahes teise ELi riigi kaitsmiseks neid riike ähvardavate ohtude eest;
- võimaldab parandada lõhkeainete ladustamise tingimusi ning kontrollida lõhkeainete keemilist koostist;
- lihtsustab Euroopa politsei (Europol) poole pöördumise menetlust ja Euroopa õigussüsteemi (Eurojust) raames toimuvat koostööd;
- võimaldab luua Euroopa õigusruumi, mille raames toimub kõikide Euroopa riikide õigussüsteemide koostöö.

Arengukoostöö ja humanitaarabi

Euroopa Liit on praegusel hetkel maailma kõige suurem arenguabi andja ning annab enam kui poole kogu maailmas antavast rahalisest abist. EL annab seejuures 55% ametlikust arengubist.

Mõned arvud vaesuse ja haiguste kohta

- Enam kui miljardil inimesel on elamiseks kasutada alla ühe dollari päevas.
- Vaesusega on seotud 300 000 surmajuhtumit nädalas.
- Ühel inimesel kuuest ei ole juurdepääsu joogiveele.
- Igal aastal sureb 11 miljonit last, enamik neist on alla viie aasta vanused. Pooled neist surevad selliste haiguste tõttu, mis on ravitavad (näiteks malaaria).
- HIV/AIDS tapab iga päev 8000 inimest.

Äärmine vaesus on endiselt üheks tänase maailma igapäevaseks nähtuseks. Samas tekitab kasvav vaesus ka soodsa pinnase teatavate uute ohtude jaoks, nagu terrorism, relvastatud konfliktid, igat

tüüpi salakaubaveod. ELi näol on tegemist majandusliku jõuga, mis hõlmab enam kui 450 miljonit elanikku, annab veerandi maailma kogutoodangust ja on enam kui 100 riigi jaoks tähtsaim kaubanduspartner. Seetõttu peab EL tegutsema jõuliselt ka arenguvaldkonnas, et tagada stabiilsus, heaolu ja julgeolek nii Euroopas kui ka ülejäänud maailmas.

Millenniumi arengueesmärgid

2000. aasta ÜRO millenniumi tippkohtumisel kinnitasid 191 riiki **2015. aastaks** püstitatud kaheksa eesmärki **vaesuse likvideerimiseks ja ebavõrdsuse vähendamiseks maailmas**. Need eesmärgid on järgmised:

- vähendada poole võrra äärmist vaesust (inimesed, kelle elatis on alla 1 dollari päevas) ja nälga;
- tagada, et kõik lapsed saaksid alghariduse;
- edendada sugupoolte võrdõiguslikkust ja naiste iseseisvumist;
- vähendada kahe kolmandiku võrra alla 5aastaste laste suremust;

- vähendada kolme neljandiku võrra sündimisel surevate naiste arvu;
- pidurdada HIV/AIDSi, malaaria ja teiste raskete haiguste levikut ning võtta suund praeguse arengusuuna muutmisele;
- tagada looduskeskkonna püsimine: loimida kestva arengu põhimõtted riiklikesse poliitikavaldkondadesse, lõpetada senine keskkonnaressursside raiskamine, vähendada poole võrra inimeste arvu, kellel ei ole juurdepääsu joogiveele, parandada 2020. aastaks vähemalt 100 miljoni kodutu olukorda;
- luua ülemaailmne partnerlusvõrk arengu edendamiseks: arendada edasi avatud mitmekülgset, kindlatel eeskirjadel põhinevat, stabiilset ja mittediskrimineerivat kaubandus- ja rahandussüsteemi.

14.–16. septembrini 2005. aastal toimunud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peassamblee, mis keskendus millenniumi arengueesmärkidele (MDG), tõi välja vajaduse pingutuste suurendamiseks, et eesmäärke oleks võimalik ettenähtud ajavahemiku jooksul täita. Seetõttu kohustus EL 2005. aasta mais suurendama arenguriikidele mõeldud abi **20 miljardi euro** võrra aastast 2010. aastast. See summa vastab 0,56% ELi rahvamajanduse kogutulust ja suureneb aastaks 2015 kuni 7%ni rahvamajanduse koguulust. Selle uue kohustuse tulemusena tõuseb ELi panus ülemaailmsesse abisse **2010. aastaks 66 miljardi euron**, 2004. aastal oli vastav summa 34,6 miljardit eurot.

Lisaks sellele käivitati 2005. aastal Euroopa algatus, mis on seotud ELi ühise arengunägemuse deklaratsiooniga, millele on antud nimetus „Euroopa Liidu arengupoliitika – Euroopa konsensus“. Selle deklaratsiooni eesmärgiks on luua ELi arengupoliitika, mis koondab liikmesriike ja mis annab Euroopa Liidule ühtse nägemuse arengukoostöö väärtuste, eesmärkide, põhimõtete ja vahendite kohta.

Võitluses vaesuse ja nälja vastu teostab EL mitmeid tegevusprojekte, millest mõningaid kirjeldatakse allpool.

EL tunneb erilist huvi Aafrika vastu

Aafrika mandri igapäevaelu on tihedalt seotud mitmete valupunktidega, sealhulgas näljaga (Mali, Niger), relvakonfliktidega (Côte d'Ivoire, Kongo Demokraatlik Vabariik, Därfür), haigustega (HIV/AIDS). Seetõttu jätkab Euroopa varasemast veelgi enam rahastamist, toitmist, ehitamist, ravimist, parandamist. ELi eesmärgiks on aidata tsiviilisikuid, kes on mitmesuguste hädade ohvriks langenud. Kuid ka Euroopa vahendid nende hädade leevendamiseks on mitmekesised.

Väga heaks näiteks Euroopa abitegevusest Aafrikas on abi Sudaani humanitaarkriisi ajal. Selles riigis, kus alates 2003. aastast mõllab kodusõda, mis on tapnud enam kui 2 miljonit inimest ning sundinud 4 miljonit peavarjuta jäänud inimest otsima eluaset riigi teistest piirkondadest või naaberriikidest, on Euroopa võrreldamatult suurim abiandja, 2004. aastal ulatus see abi 285 miljoni euron, mis moodustab kaks kolmandikku abi kogumahust sellele riigile. Kõnealune abi seisneb eeskätt ohvritele toiduabi andmises, varjupaikade ehitamises, juurdepääsu võimaldamises joogiveele ja sanitaarsüsteemidele, meditsiinilise kiirabi pakumises ja kaitses võimaldamises rünnakute korral. Kõik need abitegevused toimuvad suure osas komisjoni humanitaarabiteenistuste vahendusel.

Tsunami

26. detsembril 2004. aastal uhtusid hiidlained üle suure osa Aasia rannikust. Selle tulemused olid järgmised: ligikaudu 200 000 hukkunud (kohalikud elanikud ja turistid), sajad ruutkilomeetrid laastatud maad, peamiselt põllumajandusel, kalandusel ja turismil põhinenud kohaliku majandustegevuse hävimine, väga paljude infrastruktuuride purunemine.

2005. aasta jooksul eraldas EL kõikidele tsunami tõttu kannatanud riikidele humanitaarabina kokku 123 miljonit eurot. Esmavajaduste (varjualuste ehitus, toidu ja vee jagamine, meditsiiniline abi) katmine on järk-järgult asendunud pikemaajaliste taastamisprojektidega, mille tarvis on komisjon eraldanud 350 miljonit eurot.

© S. Torfing/Panos

Viies enamkannatanud riigis (India, Indoneesia, Maldiivid, Sri Lanka ja Tai) on komisjon muuhulgas tegelenud toidu jagamise, sanitaar- ja psühholoogilise abi osutamisega, hoonete ehitamisega, aga ka joogiveega varustamisega ning tuhandete perekondade abistamisega oma põllumajandusliku või kalandusliku tegevuse jätkamiseks, näiteks ostes kalapaate, tööstusseadmete remontimisega tootmisprotsessi taaskäivitamiseks.

Maavärin Kashmiris

Euroopa Liidul on erifondid, mis on ette nähtud kiireloomulise humanitaarabi andmiseks. Vahetult pärast Kashmiri maavärinat andis komisjon humanitaarabiorganisatsioonide käsutusse abi esimese osa, mis ulatus 3,6 miljoni euroni. Vähem kui nädal aega hiljem tehtud teise abi andmise otsuse kohaselt eraldati abiks veel 10 miljoni eurot. Neid vahendeid kasutati esmaste pääste- ja abitööde jaoks. Kaks nädalat hiljem suurendas komisjon oma panust 93,6 miljoni euroni, täiendavad 30 miljoni eurot lisati varasemale humanitaarabile ja 50 miljoni eurot oli ette nähtud pikemaajaliste taastamisprojektide rahastamiseks.

© Ch. Stowers/Panos

Mõned näited Euroopa Liidu välispoliitilisest tegevusest

© F. Moleres/Panos

2005. aastal tähistas EL oma esimest aastapäeva 25liikmelises peres. Liidu piirid on muutunud. Muutunud aga ei ole ELi positsioon maailmas. Euroopa on oluline majanduslik ja kaubanduslik jõud, eeskjuju riikidevaheliste suhete korralduses ning finantspartner ja diplomaatiline tugi.

Doha arengukava

EL on alati pidanud prioriteetseks mitmekülgset lähenemist avatud kaubavahetusele, seega on EL üks dünaamilisemaid osapooli Maailma Kaubandusorganisatsiooni praeguses kaubanduslääbirääkimiste voorus, „Doha arengukavas” (DDA). See kava näeb ette turgude avamist ja mitmepoolsete eeskirjade raamistiku edasiarendamist, samuti ka arenguriikide loimist maailma kaubandussüsteemi. 2004. aasta juulis kinnitasid WTO liikmed DDA raamlepingu, milles kinnitati kõnealuseid eesmärgi. Viimane WTO ministrite konverents toimus 2005. aasta detsembris Hong Kongis. 18. detsembril kiitsid WTO 149 liiget ühehäälselt heaks kompromissi, mis võimaldab jätkata arengukava elluviimist 2006. aastal, tingimusel, et jätkub poliitilist tahet läbirääkimiste süvendamiseks. Kokkuleppe olulisemateks punktideks olid põllumajanduse eksporditoetuste kaotamine 2013. aastaks, üldine meetodika tööstustoodete tollimaksude vähendamiseks, vähemarenenud riikidest

pärinevate toodete kvootideta ja maksudeta juurdepääs arenenud riikide turgudele 2008. aastaks, eksporditoetuste tühistamine puuvilla osas arenenud riikide poolt 2006. aastal.

Hiina tekstiil

EL, suurim kaubanduslik jõud ja suurim ülemaailme turg, rakendab kaubanduspoliitikat, mis aitab märkimisväärselt kaasa kogu maailma majanduse arengule. Euroopa Komisjoni kaubandusvolinik Peter Mandelson vastutab Euroopa Liidu väliskaubanduspoliitika eest. Tema on kahekümne viie liikmesriigi nimel tegutsev Euroopa Liidu poolne läbirääkija rahvusvahelistel kaubanduslääbirääkimistel.

2005. aastal, kui toimusid mitmed üritused, millega tähistati ELi ja Hiina diplomaatiliste suhete sisseseadmise kolmekümnendat aastapäeva, tegid eurooplased taas läbi Marco Polo teekonna, avastades meediahuvi vahendusel uuesti endisel kuulsad Hiina tekstiilitooted.

Ja tõepoolest, Hiina ühinemine 11. detsembril 2001. aastal Maailma Kaubandusorganisatsiooniga, ainukese rahvusvaheline organisatsiooniga, kes tegeleb riikidevaheliste kaubanduseeskirjadega, ning Hiina kaubanduse areng annavad kõigepealt tunnistust positiivsest suundumusest – suur arenguriik hakkab tõepoolest edasi arenema.

Samas aga on Hiina kaubanduse areng ja eeskätt tekstiilitööstuse toodete kvootide kaotamine 31. detsembril 2004. aastal muutnud maailma kaubanduse põhivoogusid. Euroopa pöördus sarnaselt Ameerika Ühendriikidega WTO kiireloomuliste meetmete poole ning sõlmis Hiinaga lepingu, mis piirab impordi selliste toodete osas, nagu pulloverid ja särigid, et vältida turu üleujutamist nende toodetega; see leping kehtib kuni 2007. aasta lõpuni. Lepingule kirjutati alla 10. juunil 2005. aastal ja see hõlmab kümnet tekstiilitoodete ja riietusesemete kategooriat.

Lähis- ja Kesk-Ida

Euroopa on Lähis-Ida protsessides alati aktiivselt osalenud ning 2005. aastal on Euroopa diplomaatiline roll selles piirkonnas jätkuvalt väga tähtis.

Palestiina alad

EL oli Palestiina presidendivalimiste ettevalmistamise peamine toetaja (14 miljonit eurot), valimiste toimumise ajal 2005. aastal usaldas rahvusvaheline üldsus ELile ülesande jälgida valimiste vaatlemise komisjoni vahendusel, et valimised toimuksid korralduselt ja vastaksid rahuplaanile. Kõikide osapoolte pingutuse tulemusena toimunud valimistel valiti Mahmoud Abbas Palestiina omavalitsuse uueks presidendiks. Lisaks sellele kiitis komisjon heaks uue koostööstrateegia Palestiina omavalitsusega, see strateegia peab vastama uutele dünaamilistele protsessidele, mis kaasnevad Iisraeli väeüksuste väljaviimisega Gaza sektorist. See strateegia hõlmab täiendavate fondide avamist (60 miljoni euro ulatuses), mille eesmärgiks on Palestiina majanduse taaskäivitamine ja uute institutsioonide rajamine. EL on Palestiina aladel suurimaks investoriiks.

Iraan

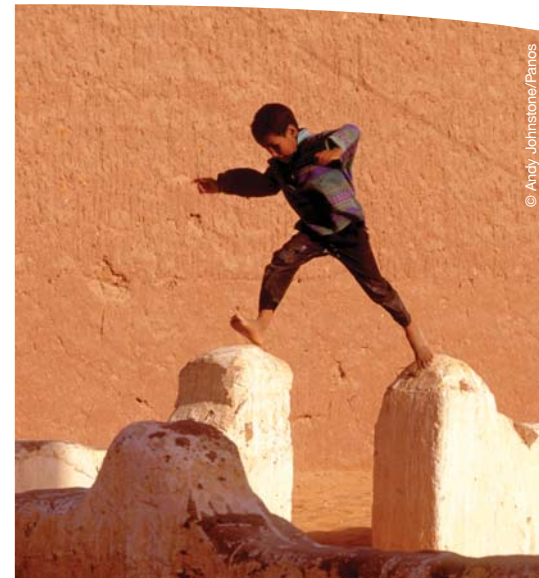
EL on alati tauninud inimõiguste rikkumist, milles Iraani ametiasutused ja karistussüsteem süüdi on, eeskätt surmanuhtlust ja piinamist. ELi diplomaatilised pingutused viisid 2004. aastal Iraani rikastamise peatamiseni Iraanis. Samas on Iraani hiljutivalitud president otsustanud sellealast tegevust Euroopa rahulolematusele vaatamata jätkata.

Iraak

Aasta alguses toimusid valimised ka Iraagis, oktoobris toimus põhiseaduse referendum. Need sündmused annavad tunnistust Iraagi rahva soovist oma riik püsivatel demokraatlikel alustel taas üles ehitada. Euroopa toetuse kogusumma Iraagi ülesehitusprotsessis ületab 500 miljonit eurot.

Euroopa Liidu suhted Ameerika Ühendriikidega

Atlandiülesed suhted on sügavad ja tugevad. Euroopat ja Ameerika Ühendriike seovad ülitugevad kahepoolsed suhted kaubanduse ja investeerimise alal kogu maailmas. Kuid alles nüüd, pärast pikki aastaid toimus 18. oktoobril Valges Majas Euroopa Komisjoni presidendi ja Ameerika Ühendriikide presidendi kohtumine, mis annab tunnistust Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide partnerluse tugevnemisest. Kaks suurvõimu ei jätanud vältimata ka oma peamised ühiseid muresid praegusel ajal – muuhulgas on nende hulgas Doha arengukava, kuigi põllumajandusküsimus on seejuures neid suurvõime lahutavaks elemendiks, õiguskooostöö ja koostöö

© Andy Lornstone/Panos

© C. Proussidou/Panos

terrorismivastase võitluse valdkonnas.

Rahvusvahelisel tasandil on ülitähtis Euroopa ja Ameerika Ühendriikide koostöö seoses Lähis-Ida rahuprotsessiga. Nii Euroopa Liit kui Ameerika Ühendriigid on Lähis-Ida rahuplaanis osutatud neliku liikmed. EL ja Ameerika Ühendriigid ühendasid jõud ka Afganistani ja Iraagi ülesehitamiseks, demokraatia toetamiseks Liibanonis ja Ukrainas ning tuumarelva väljatöötamise tõkestamiseks, eeskätt Iraanis.

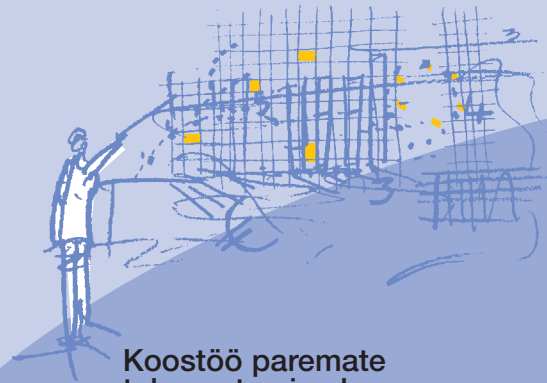
Euroopa naabruspoliitika

Euroopa naabruspoliitika eesmärgiks on luua üha kasvava heaolu, stabiilsuse ja turvalisuse piirkond riikides, millel on Euroopa Liiduga ühine maa- või merepiir, seda nii nende naaberriikide kui ELi enda huvides. See 2003. aastal käivitatud poliitika võimaldab partnerriikidel sõlmida ELiga tihedamaid poliitilisi sidemeid, lõimuda ELiga majanduslikult ja viia ellu reforme, mis toetavad majanduslikku ja sotsiaalset arengut. Selle poliitika raames nõustuvad partnerid omalt poolt võtma konkreetseid kohustusi eeskätt õigusriigi, demokraatia ja inimõiguste austamise põhimõtete ning koostöö osas välispoliitika põhiülesannete, näiteks terrorismivastase võitluse valdkonnas. Elluviimise järgus on seitse 2004. aastal valminud tegevuskava – Iisraeli, Jordaania, Moldova, Palestiina omavalitsuse, Tuneesia ja Ukrainaga,

ning läbirääkimised käivad veel viie riigiga – Armeenia, Aserbaidžaan, Egiptuse, Gruusia ja Liibanoniga. Kuigi see poliitika on alles algusjärgus, on juba kaks aastat pärast selle käivitamist näha reaalseid edusamme – näiteks Ukraina puhul turumajanduse sisseseadmise, viisasüsteemi lihtsustamise ja energeetika küsimustes; abi osutamises Ukraina-Moldova piiril, demokraatia, inimõiguste austamise ja halduse alases dialoogis Vahemere piirkonna naaberriikidega.

Euroopa Liidu eelarve

Koostöö paremate tulemuste nimel

Igal aastal määrab Euroopa Liit pikaajaliste prioriteetide alusel kindlaks teatava hulga rahastatavaid tegevusi. 2005. aastal olid prioriteetseteks valdkondadeks tööhõive ja majanduskasv, Euroopa loodusvarade kaitse ning varandusliku ebavõrdsuse vähendamine Euroopa Liidus. ELi iga-aastasest eelarvest nähakse ette, kui suur summa on igale tegevusvaldkonnale võimalik eraldada.

2005. aastal oli EL eelarve kogumaht 116 miljardit eurot.

Euroopa Liidu eelarve on kõigi teenistuses

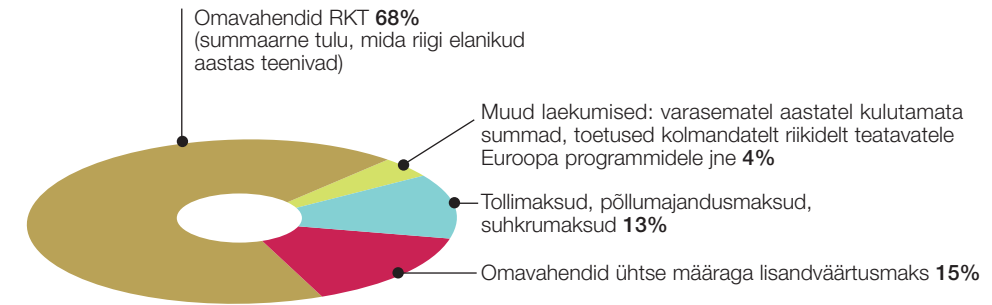
ELi eelarvest toetatakse suurt hulka programme ja projekte, mida kasutavad kõik Euroopa 460 miljonit kodanikku. Nii on ELi eelarvest viimastel aastatel näiteks programmi Erasmus vahendusel makstud stipendiume enam kui miljonile üliõpilasele ja õpetajale. ELi eelarve võimaldab ehitada ka üleeuroopalisi transpordi- ja energiasüsteeme, kaitsta looduskeskkonda, lihtsustada VKEde juurdepääsu suurematele turgudele, toetada keskkonnasõbralikke tootmisviise ja anda humanitaarabi arenguriikidele. Ettepaneku eelarve kohta teeb komisjon, kuid selle arutavad läbi ja kinnitavad parlament ja ministrite nõukogu.

2005. aastaks kinnitasid Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament järgmise eelarve:

Peamised tegevusvaldkonnad	2005. a eelarve (*) (miljardites eurodes)
Põllumajandus ja maaelu areng	49,0
Struktuurimeetmed (vähendavad varanduslikku ebavõrdsust)	42,4
Sisepoliitika (teadusuuringud, keskkond, haridus, transport, transpordi- ja energiasüsteemid jne)	9,2
Välisstegevus (abi kolmandatele riikidele, v.a Euroopa Arengufondi vahendid)	5,2
Haldus	6,3
Reservid (kiireloomuline abi, tagatised...)	0,4
Ühinemiseelne strateegia (ELiga ühinevatele kandidaatriikidele)	2,1
Hüvitised uutele liikmesriikidele	1,3
Kohustusi kokku	115,9
(*) Hõlmab eelarveparandust nr 8	

Tulu 2005

Eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus (kogutulu peab võrduma kogukuluga)

Kust tuleb raha?

ELi eelarvesse ei laeku makse, seega pärineb enamik tuludest „omavahenditest“, mille liikmesriigid annavad ELi käsutusse. Liikmesriikide panus EL eelarvesse ei või ületada 1,24 % ELi rahvusliku kogutulu brutoväärtusest.

Kes kontrollib eelarve täitmist?

- Iga institutsioon teostab sisekontrolli.
- Euroopa Kontrollikoda teostab väliskontrolli.
- Euroopa Parlament sulgeb eelarve kinnitamismenetlusega.

Milline on olukord järgmistel aastatel?

Praegused eelarved määratletakse mitmeaastase raamistiku piires, mis hõlmab aastaid 2000–2006). Järgmise finantsraamistiku (ehk finantsperspektiivi) arutelu, mis hõlmab aastaid 2007–2013, jätkus Euroopa tippkohtumisel 2005. aasta detsembris. Selle arutelu eesmärgiks on kindlaks määrata kõnealuseks tulevaseks seitsmeaastaseks ajavahemikuks ELi suurtes poliitikavaldkondades tehtavate kulutuste maksimaalsuurused. Euroopa Ülemkogu jõudis kokkuleppele ettepaneku osas, et kahekümne seitsme liikmelise Euroopa Liidu kulutuste maksimaalsuuruseks ajavahemikul 2007–2013 on 862,363 miljardit eurot, mis moodustab 1,045 % Euroopa Liidu rahvamajanduse kogutulu brutoväärtusest. Lõplik otsus tulevaste finantsperspektiivide kohta nõuab Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise institutsioonidevahelise kokkuleppe sõlmimist. Arutelu jätkub seega 2006. aastal ning eesmärgiks on jõuda võimalikult kiiresti kokkuleppe sõlmimiseni.

Selgitusi mõningate Euroopa Liidu olulisemate küsimuste kohta

© P.Matecki/Panos

© D.Rose/Panos

Euroopa Liidu uute liikmete liitumine

Laienemisega seotud küsimused on Euroopa arengus olnud alati olulise tähtsusega. ELi vastutusalasse kuulub stabiilsuse säilitamine, julgeoleku, demokraatia ja heaolu süvendamine tervel kontinendil. Vastavalt 2005. aasta juunis toimunud Euroopa Ülemkogul väljendatud liikmesriikide juhtide ja valitsusjuhtide soovile **hõlmab laienemisprotsess edaspidi ka Balkani riike ja Türgit.**

Bulgaaria ja Rumeenia võivad liiduga ühineda **2007. aastal**, kui need riigid täidavad 25. aprillil 2005. aastal sõlmitud ühinemislepingu tingimusi.

2005. aasta oktoobris alustas EL **ühinemisläbirääkimisi** kahe kandidaatriigiga – **Horvaatia ja Türgiga**. Selle protsessi võtmelemendiks on komisjoni pidev ja põhjalik järelevalve selle üle, kuidas need kaks riiki täidavad võetud kohustusi. Sarnaselt eelmiste läbirääkimistega ei ole ühinemine igal juhul kindlustatud ega ka mitte automaatne.

Lähtuvalt komisjoni 9. novembril 2005. aastal kinnitatud seisukohast endise **Jugoslaavia vabariigi Makedoonia** ühinemisavalduse kohta Euroopa Liiduga, otsustas 15. ja 16. detsembril 2005. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu anda sellele riigile kandidaatriigi staatus, ilma temaga ühinemisläbirääkimisi alustamata. Euroopa Ülemkogu leidis, et ühinemise järgmised etapid tulevad kõne alla alles pärast arutelu laienemisstrateegia üle ning sedavõrd, kuivõrd asjaomased riigid rahuldavad **Kopenhaageni kriteeriume**. Nende kriteeriumide kohaselt peavad riigid vastama kolme liiki tingimustele. Esimene tingimuste kategooria põhineb demokraatia ja inimõiguste austamisel, teine elujõulisel turumajandusel ja kolmas ühenduse õigustiku ülevõtmisel. Kõnealuse riigi puhul tuleb samuti arvesse võtta nõudeid, mis tulenevad stabiliseerimis- ja assotsiatsiooniprotsessist, rakendada ellu stabiliseerimis- ja assotsiatsioonileping ning järgida prioriteete, mis on määratletud Euroopa partnerluse raames endise Jugoslaavia vabariigi Makedooniaga.

Lääne-Balkanil on Euroopa Liit keskendanud oma poliitika stabiliseerimis- ja assotsiatsioonipoliitikale, mis moodustab Euroopa tegevuse üldise raamistiku nendes riikides kuni nende ühinemiseni tulevikus. Selle protsessi üheks oluliseks osaks on stabiliseerimis- ja assotsiatsioonilepingute (ASA) sõlmimine, mille eesmärgiks on nende riikide ettevalmistamine tulevaseks ühinemiseks. 2005. aasta oktoobris algasid läbirääkimised sellise kokkuleppe sõlmimiseks **Serbia ja Montenegroga** ning novembris **Bosnia ja Hertsegoviinaga**, kuivõrd need kaks riiki olid täitnud nõutavad tingimused selle etapi jaoks Euroopaga loimumise teekonnal. Samasugused läbirääkimised on alates 2003. aasta jaanuarist käimas **Albaaniaga** ning Euroopa Komisjon leiab, et need läbirääkimised võivad kiiresti lõpule jõuda. 2005. aasta aprillis võttis komisjon vastu teatise, milles rõhutatakse, et oma tulevases staatusest sõltumata peab **Kosovo** olema kindlalt seotud Lääne-Balkani edasilikumisega Euroopa suunas.

Säästva arengu põhimõte

Nii ELi säästva arengu strateegia kui Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia eesmärk on puhtam, õiglasem ja rikkam Euroopa. Säästva arengu põhimõte on laiahaardeline. Euroopa Liidu lepingus nõutakse säästva arengu põhimõtte kaasamist kõikidesse poliitikavaldkondadesse, et nad tasakaalustaksid ja toetaksid üksteist majandus-, keskkonna- ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamisel.

Säästev areng on Euroopa Liidu põhiväärtusi ja hõlmab kodanike jaoks olulise tähtsusega teemasid nagu heaolu säilitamine ja suurendamine pikas perspektiivis, kliimamuutustega tegelemine või töö ohutu, tervisliku ja sotsiaalselt kaasava ühiskonna nimel. Kuna seisame vastamisi aina kiiremate üleilmsete muutustega, nagu jäämägede sulamine või kasvav energiatarbimine ja hindade tõus, on vajadus säästliku suunavõtu ja käitumise ning suhtumise muutmise järele olulisem kui kunagi varem

ELi säästva arengu strateegia eesmärk on saavutada kõrgetasemeline keskkonnakaitse, sotsiaalne võrdsus ja ühtekuuluvus, majanduslik öitseng ja säästva arengu üleilmne edendamine. 2005. aasta strateegia meetmete keskmes on kliimamuutused ja puhas energia; ohud tervishoiuvaldkonnas; sotsiaalne tõrjutus, demograafia ja sisseränne; loodusvarade haldamine; säästev transport ja üleilmne vaesus ja areng. Kesksed meetmed on omavahel tihedalt seotud: näiteks taastuvenergia kasutamine on seotud kliimamuutustega ja kliimamuutused vaesusega. Kuna küsimused on omavahel seotud peavad ka lahendused olema ühised.

Esimene, 2001. aasta säästva arengu strateegia on juba aidanud kaasa paljude valdkondade arengule ja heade tavade rakendamine on saanud Euroopas iseenesestmõistetavaks. Suundumuste muutmiseks peab aga pingutama, et muuta ümbritsevat ühiskonda. See tähendab praeguse ja tulevase poliitika rakendamist, aga ka käitumise ja suhtumise muutmist. Peame tootma ja tarbima mõistlikumalt, leidma uusi säästvaid lahendusi kasvavale ja edenevale majandustegevusele, kiirendades üleminekut säästva kütuse kasutamisele. Vajame uusi alternatiivseid energiaallikaid, heaperemehelikumat ümberkäimist maavaradega, tõhusamat inimeste- ja kaubavedu ning üleilmset osalusühiskonda.

Lissaboni strateegia

ELi riigi- ja valitsusjuhid kohtusid Lissabonis 2000. aastal ja käivitasid rea ambitsioonikaid reforme nii siseriiklikul kui üleeuroopalisel tasandil, et muuta Euroopa Liit 2010. aastaks maailma kõige dünaamilisemaks ja konkurentsivõimelisemaks teadmispõhise majandusega piirkonnaks.

2005. aastal kiitsid ELi riigi- ja valitsusjuhid heaks Lissaboni strateegia ülevaatamise, et tõhustada selle rakendamist. Uus strateegia rõhutab nüüd partnerlussidemete loomist liikmesriikidega heaolu kasvu ja tööhõive parandamise nimel ning näeb ette lihtsustatud halduskokkulepet, mis hõlmab

Euroopa Komisjon

2005•aasta Euroopas

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2006 — 38 lk — 17,6 x 25 cm

ISBN 92-79-00666-5

teatavat ühtset makromajanduslikke, mikromajanduslikke ja tööhõive aspekte käsitlevate suuniste kogumit.

Oktoobris esitasid liikmesriigid komisjonile oma riiklikud reformikavad ning komisjon avaldas oma ühenduse tasandi Lissaboni kava ning tutvustas juulis lühidalt ühenduse tasandil rakendatavaid meetmeid.

Komisjon leiab, et selline selgem ja lihtsam süsteem võib anda uue hoo Lissaboni strateegias ette nähtud heaolu kasvu ja tööhõive suurendamise meetmetele, mis on suunatud jõukuse suurendamisele ja selle paremale jaotamisele. Nii näiteks lihtsustab uus süsteem mitmete liikmesriikide poolt rakendatud õnnestunud uuenduspoliitika identifitseerimist ja väljatoomist ning võimaldab teistel liikmesriikidel kogemustest õppust võtta. Samuti soodustab uus süsteem arutelu laiendamist ja uute ideede kaasamist.

Selleks võetakse riiklike reformikavade analüüsimisel arvesse osapoolte ja laia avalikkuse kaasamise ulatust ja iseloomu.

Komisjon on alustanud riiklike reformikavade analüüsi. Pärast komisjonipoolset kinnitamist avaldatakse see analüüs komisjoni iga-aastases aruandes Lissaboni strateegia kohta. Aruanne esitatakse riigi- ja valitsusjuhtide tippkohtumisele 2006. aasta märtsis.

MÜÜK JA TELLIMINE

Väljaannete talituse tasuta väljaanded on saadaval meie müügiesindustes üle maailma.

Kuidas väljaannet hankida?

Võtke ühendust müügiesinduste nimekirjast valitud esindusega ja esitage oma tellimus.

Kust saada müügiesinduste nimekirja?

- Väljaannete talituse veebileheküljelt <http://publications.eu.int/>
- või küsige paberväljaannet faksi teel: (352) 2929-42758

KA-72-05-508-ET-C

